

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERS SAATLERİNİN AKADEMİK
BAŞARIYA ETKİSİ: BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARIN ARACILIK ROLÜ**

BERAT CAN İNAN

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. UTKU IŞIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

RİZE-2021

ONAY SAYFASI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Berat Can İNAN'ın hazırladığı “Beden Eğitimi ve Spor Ders Saatlerinin Akademik Başarıya Etkisi: Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumların Aracılık Rolü” başlıklı çalışma Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 21.06.2021

Doç. Dr. Utku IŞIK
(Danışman)

Prof. Dr. Arslan KALKAVAN

Doç. Dr. Duygu HARMANDAR DEMİREL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne/...../20..... tarihinde teslim edilen bu tez Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../20..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Ahmet YANIK
Enstitü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kılavuzu standartlarına uygun olarak hazırlanarak yazıldığını, tezin akademik ve etik kurallara bağlı kalınarak gerçekleştirilmiş özgün bir bilimsel araştırma eserim olduğunu, tezde yer alan ve bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve kullanılan kaynakların kaynaklar listesinde yer aldığını, tezin çalışılması ve yazımı aşamasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

21.06.2021
Berat Can İNAN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle yardım eden, yol gösteren, güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen bana verdiği değerli bilgilerden faydalanacağımı düşündüğüm kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Utku IŞIK'a teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum. Bu çalışmaya izin verdikleri için Kalkandere Kaymakamlığına ve Kalkandere İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne teşekkür ediyorum. Okul müdürüme, anket uyguladığım okulların değerli idarecilerine, ankete katılan sevgili öğrencilere teşekkür ediyorum.

Ders dönemi boyunca ders aldığım bütün değerli öğretim üyelerine teşekkür ederim. Son olarak maddi ve manevi olarak beni her zaman destekleyen annem Fatma İNAN, babam Gökay İNAN ve kardeşim Kadir İNAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Berat Can İNAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇ KAPAK SAYFASI

KABUL ve ONAY

BEYAN

TEŞEKKÜR

İÇİNDEKİLER

vi

TABLolar DİZİNİ

x

ŞEKİLLER DİZİNİ

xi

SİMGELER, KISALTMALAR ve FORMÜLLER DİZİNİ

xii

ÖZET

xiii

ABSTRACT

xiv

1. GİRİŞ ve AMAÇ

1

1.1. Araştırmanın Amacı

2

1.2. Araştırmanın Önemi

3

1.3. Problem Cümlesi

3

1.3.1. Alt Problemler

3

1.4. Hipotezler

4

1.5. Araştırmanın Varsayımları

5

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

5

2. GENEL BİLGİLER

6

2.1. Beden Eğitimi ve Spor Kavramı

6

2.1.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi

8

2.1.2. Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Genel Amaçları

9

2.1.2.1. Kişisel Yönden

10

2.1.2.2. Toplumsal Yönden

11

2.1.2.3. Ekonomik Yönden

12

2.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi

12

2.1.4. Beden Eğitimi ve Sporda Gelişim

13

2.1.4.1. Fiziksel (Organik) Gelişim

14

2.1.4.2. Psikomotor Gelişim

14

2.1.4.3.	Bilişsel (Zihinsel) Gelişim	15
2.1.4.4.	Duygusal ve Sosyal Gelişim	15
2.2.	Beden Eğitimi Dersi ve Tutum	16
2.2.1.	Tutum Kavramı	16
2.2.2.	Tutumun Öğeleri	17
2.2.2.1.	Bilişsel Öge	18
2.2.2.2.	Duyuşsal Öge	18
2.2.2.3.	Davranışsal Öge	18
2.2.3.	Tutumun Oluşmasını Etkileyen Faktörler	18
2.2.3.1.	Bireyin Özellikle İlk Yaşlardaki Yaşantıları	19
2.2.3.2.	Bireyin Daha Önce Edindiği Önyargı, Dogma, İnanç ve Değerlerin Etkisi	19
2.2.3.3.	Bireyin İçinde Bulunduğu Grup ve Toplum İçindeki Konumu	20
2.2.3.4.	Bireyin Benlik Duygusunun Etkisi	20
2.2.3.5.	Görülen Öğrenimin Etkisi	20
2.2.4.	Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum	21
2.3.	Başarı	22
2.3.1.	Akademik Başarı	23
2.3.1.2.	Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler	23
2.3.2.	Akademik Yeterlilik	24
2.4.	Alan Yazınında Yapılan Çalışmalar	25
2.4.1.	Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	25
2.4.2.	Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	29
3.	GEREÇ ve YÖNTEM	33
3.1.	Araştırma Deseni	33
3.2.	Araştırma Evreni	33
3.3.	Araştırma Grubu	33
3.4.	Araştırma Tekniği ve Protokol	33
3.5.	Veri Toplama Araçları	34
3.5.1.	Kişisel Bilgi Formu	34
3.5.2.	Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (BESTÖ)	34
3.6.	Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi	35
4.	BULGULAR	36
4.1.	Katılımcıların Demografik Özellikleri	36

4.1.1.	Katılımcıların Lise Türlerine Göre Dağılımı	36
4.1.2.	Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	36
4.1.3.	Katılımcıların Cinsiyet Türlerine Göre Dağılımı	37
4.1.4.	Katılımcıların Kendi Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılımı	37
4.1.5.	Katılımcıların Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımı	38
4.1.6.	Katılımcıların Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Dağılımı	38
4.1.7.	Katılımcıların Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı	39
4.1.8.	Katılımcıların Kendi Yeteneklerini Değerlendirmelerine Göre Dağılımı	39
4.1.9.	Katılımcıların Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncesine Göre Dağılımı	40
4.2.	Hipotez 1: Lise Türüne Göre Best Düzeyleri	40
4.3.	Hipotez 2: Sınıf Düzeyine Göre Best Düzeyleri	41
4.4.	Hipotez 3: Cinsiyet Türüne Göre Best Düzeyleri	42
4.5.	Hipotez 4: Kendi Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri	42
4.6.	Hipotez 5: Aylık Gelir Durumuna Göre Best Düzeyleri	43
4.7.	Hipotez 6: Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Best Düzeyleri	44
4.8.	Hipotez 7: Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumuna Göre Best Düzeyleri	44
4.9.	Hipotez 8: Kendi Yeteneklerini Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri	45
4.10.	Hipotez 9: Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncesine Göre Best Düzeyleri	46
4.11.	Hipotez 10: Ortaöğretim Öğrencilerin Akademik Başarıları, Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Haftalık Ders Saatleri Arasındaki İlişki Düzeyleri	47
5.	TARTIŞMA	50
5.1.	Hipotez 1: Lise Türüne Göre Best Düzeyleri	50
5.2.	Hipotez 2: Sınıf Düzeyine Göre Best Düzeyleri	50
5.3.	Hipotez 3: Cinsiyet Türüne Göre Best Düzeyleri	51
5.4.	Hipotez 4: Kendi Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri	52
5.5.	Hipotez 5: Aylık Gelir Durumuna Göre Best Düzeyleri	52
5.6.	Hipotez 6: Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Best Düzeyleri	53
5.7.	Hipotez 7: Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumuna Göre Best Düzeyleri	54

5.8. Hipotez 8: Kendi Yeteneklerini Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri	55
5.9. Hipotez 9: Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncesine Göre Best Düzeyleri	55
5.10. Hipotez 10: Ortaöğretim Öğrencilerin Akademik Başarıları, Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Haftalık Ders Saatleri Arasındaki İlişki Düzeyleri	56
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	59
7. KAYNAKLAR	63
EKLER	72
EK 1. Kişisel Bilgi Formu	72
EK 2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	73
EK 3. Tez Çalışma İzin Yazısı	74
EK 4. Etik Kurul Onay Yazısı	75
EK 5. Tez Çalışması İsim Değişikliği Yazısı	76
ÖZGEÇMİŞ	77

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa
Tablo 2.1. Öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili değişkenleri	24
Tablo 3.1. Değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları	35
Tablo 4.1. Ders saatlerinin akademik başarı üzerindeki etkisinde BES tutum aracılık rolü	48
Tablo 4.2. Toplam, doğrudan ve dolaylı etki değerleri	49

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa
Şekil 2.1. Tutumun bileşenleri	17
Şekil 4.1. Katılımcıların lise türlerine göre dağılımı	36
Şekil 4.2. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre dağılımı	36
Şekil 4.3. Katılımcıların cinsiyet türlerine göre dağılımı	37
Şekil 4.4. Katılımcıların kendi not durumlarını değerlendirmelerine göre dağılımı	37
Şekil 4.5. Katılımcıların aylık gelir durumlarına göre dağılımı	38
Şekil 4.6. Katılımcıların lisanslı spor yapma durumlarına göre dağılımı	38
Şekil 4.7. Katılımcıların okul içi faaliyetlere katılma durumlarına göre dağılımı	39
Şekil 4.8. Katılımcıların kendi yeteneklerini değerlendirme durumlarına göre dağılımı	39
Şekil 4.9. Katılımcıların sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediği yönelik düşüncesine göre dağılımı	40
Şekil 4.10. Lise türüne göre BEST düzeyleri	41
Şekil 4.11. Sınıf düzeyine göre BEST düzeyleri	41
Şekil 4.12. Cinsiyet türüne göre BEST düzeyleri	42
Şekil 4.13. Kendi not durumlarını değerlendirmelerine göre BEST düzeyleri	43
Şekil 4.14. Aylık gelir durumuna göre BEST düzeyleri	43
Şekil 4.15. Lisanslı spor yapma durumuna göre BEST düzeyleri	44
Şekil 4.16. Okul içi faaliyetlere katılma durumuna göre BEST düzeyleri	45
Şekil 4.17. Kendi yeteneklerini değerlendirmelerine göre BEST düzeyleri	46
Şekil 4.18. Sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesine göre BEST düzeyleri	47
Şekil 4.19. Ders saatlerinin akademik başarı üzerindeki etkisinde BES tutum aracılık rolü	48

KISALTMA, SİMGE ve FORMÜLLER DİZİNİ

Kısaltmalar

BESTÖ	Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
GSGM	Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
BEST	Beden Eğitimi Spor Tutum

ÖZET

Beden Eğitimi ve Spor Ders Saatlerinin Akademik Başarıya Etkisi: Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumların Aracılık Rolü

Bu çalışmada ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarıya etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların aracılık rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca farklı demografik değişkenlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri üzerinde fark yaratıp yaratmadığı da araştırma amaçlarındandır. Çalışmanın araştırma grubunu ise, 2020-2021 eğitim öğretim yılı Rize ili Kalkandere ilçesinde bulunan Kalkandere Meslek Lisesi ve Kalkandere İmam Hatip Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 127'si erkek, 106'sı kadın olmak üzere toplam 233 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmacılar tarafından oluşturulmuş kişisel bilgi formu ve Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilmiş Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların akademik başarılarını belirlemek için de okul idarelerinden öğrencilerin yılsonu genel not ortalamaları alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri ile okul türü, cinsiyet, lisanslı spor yapıp yapmama, okul içi faaliyetlere katılıp katılmama, kendi yeteneklerini değerlendirme, sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesi ve akademik başarıya etkisi değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunurken; sınıf düzeyi, genel not durumunu hakkındaki görüşü, aylık gelir ve haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatleri değişkenleri açısından ise anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Katılımcıların haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatleri ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilirken, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri ile herhangi bir ilişki tespit edilememiştir. Ayrıca beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri ile akademik başarı arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor ders saatinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin aracılık etkisine rastlanmamıştır. Sonuç olarak katılımcıların ders saatleri, akademik başarıları ve beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri arasında çeşitli ilişkiler tespit edilse de herhangi bir aracı değişken etkisinden söz etmek mümkün gözükmemektedir.

Anahtar Sözcükler: Beden Eğitimi ve Spor, Tutum, Akademik Başarı, Ders Saatleri

ABSTRACT

The Effect of Physical Education and Sports Class Hours on Academic Achievement: The Mediating Role of Attitudes Towards Physical Education and Sports Lessons

The aim of the study is to determine the mediating role of attitudes towards physical education and sports lessons in the effect of physical education and sports lesson hours on the academic achievement of secondary school students. In addition, whether different demographic variables make a difference on the level of attitude towards physical education and sports lessons is another of the aim of study. The research group of the study consists of 233 students, 127 males and 106 females, studying at Kalkandere High School and Kalkandere Imam Hatip High School in the Kalkandere district of Rize province in the 2020-2021 academic year. In the study, the personal information form prepared by the researchers and the Physical Education and Sports Attitude Scale developed by Demirhan and Altay (2001) were used. In order to determine the academic success of the participants, the end-of-year grade averages of the students were obtained from the school administrations. According to the findings, a significant difference was found between the level of attitude towards physical education and sports lessons and the variables of school type, gender, whether to do licensed sports, whether to participate in in-school activities, to evaluate their own abilities, to think whether sports affect academic achievement and its effect on academic success. No significant differences were found in terms of grades, opinion on general grades, monthly income and weekly physical education and sports course hour variables. While significant correlations were found between the physical education and sports course hours of the participants and their academic achievements, no relationship was found with their level of attitude towards physical education and sports course. In addition, significant relationships were found between the levels of attitude towards physical education and sports lessons and academic achievement. There was no mediation effect of the attitude levels towards physical education and sports lessons in the effect of physical education and sports lesson hours on academic achievement levels. As a result, although various relationships have been determined between the course hours, academic achievements, and the level of attitudes of the participants towards physical education and sports lessons, it seems there isn't any mediating variable effect.

Key Words: Physical Education and Sports, Attitudes, Academic Achievement, Class Hours

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Ülkemizde beden eğitimi ve spor derslerinin okul programlarına gelmesi kadar öneminin kavranması da uzun bir süreçte gerçekleşmiş ve gerçekleşmeye devam etmektedir. Toplumların gelişmesinde sportif etkinliklere katılımın önemi çok büyüktür. Çünkü sportif faaliyetler kişinin gelişmesini sağlayan birçok beceriyi içinde bulundurmaktadır. Bu durumda; eğitimin olmazsa olmazı olarak düşünülen beden eğitimi ve spor etkinliklerinde, bireye verilmesi gereken özelliklerin başında beden eğitimi ve spora yönelik tutumların olumlu yönde geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Sonuç olarak, beden eğitimi ve spor kişinin bedensel, zihinsel ve fiziksel gelişimini sağlamak, hayat koşullarına uyum sağlamak, milli duyguları geliştirmek amacıyla bir bütün olarak yapılan planlı ve düzenli çalışmaların tümüdür.

Beden eğitimi ve spor dersi genel eğitimin önemli bir parçasıdır. Beden eğitimi ve spor dersi öğrencilerin gelişim dönemlerine dikkat ederek öğrencilerin sağlıklı, iyi, mutlu, ahlaklı ve dengeli bir kişilik oluşturmalarına yardımcı olur. Beden eğitimi ve spor derslerinde aktarılması amaçlanan bilgi, beceri ve alışkanlıklar bir bütün olarak analiz edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, bireyin sağlığı üzerindeki önemi dikkate alındığında beden eğitimi ve spor derslerine yeterli düzeyde önem verilmemesi öğrencilerin sağlığını tehlikeye atmakta ve yaşam fonksiyonlarını yerine getirmesinde birtakım olumsuzluklara yol açmaktadır. Bu olumsuz durum çocukların ve gençlerin fiziksel uygunluk düzeylerinin yetersiz olmasına neden olmakla birlikte, obezite, çeşitli hastalıklar ve erken ölümlerin görülmesine de yol açmaktadır.

Beden eğitimi ve spor dersleri, kişinin fiziksel açıdan gelişmesinin yanı sıra, bilişsel, sosyal, duyuşsal gibi birçok farklı alanda gelişimine etki etmektedir. Tutumlarımızda kişinin davranışlarını oluşturan duyuşsal etmenlerden bir tanesidir. Bireyin bir olay karşısındaki davranışına, davranışın şiddetine etki eder. Beden eğitimi ve spor dersine karşı pozitif tutumlar; kişinin başarıya ulaşması, dersin konularına dikkat edilmesi, ders konularının neden önemli olduğunu kavraması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Tutum, kişinin kendine veya çevresindeki bir nesne, konu ya da olay karşısında kendi tecrübe ya da önceki yaşantısındaki öğrenmelerine dayanarak ortaya koyduğu zihinsel, duygusal ve davranışsal tepki eğilimidir. Eğitim süreci boyunca öğrenciler derse, dersin konusuna, öğretmenlerine vb. karşı tutumlar geliştirebilir.

Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde olması, dersin daha anlamlı olabilmesine yardımcı olmakta ve dersin hedeflerinin daha iyi aktarılmasına kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca dersin ilerleyen süreçlerinde öğrencilerin aktivitelere istekle katılımının sağlanabileceğini belirtmektedir. Bu durumun tam aksine, beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumların olumsuz olması durumunda dersin verimliliği düşmekte, öğrenci derse katılmak istememekte, derse önem vermemektedir. Kısacası dersin işlenişinde birtakım sıkıntılar çıkabilmektedir.

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar incelendiğinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutumun öğrencinin başarısını da olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Başarı, tutum ve güdülerimizin bir ürünüdür. Sonuç olarak beden eğitimi ve spor dersinin genel eğitimdeki önemini daha da iyi anlayabiliyoruz.

Günümüze gelince orta öğretim öğrencileri karmaşık dönemler geçirmektedir. Bu durumdan dolayı öğrencilerimizin eğitim sayesinde güzel ve doğru yola yönlendirilmesi gerekmektedir. Eğitimcilerin görevi öğrencilerin gençlik dönemindeki fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve zihinsel gelişimleri konusunda onlara yardımcı olma ve doğru yola yönlendirilmesini sağlamaktır.

Araştırma ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarıya etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların aracılık rolünü ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bireyin bir bütün olarak gelişebilmesi için beden eğitimi ve spor dersi ile diğer derslerin çok iyi planlanması gerekir. Etkili bir program, öğrencilerin akademik başarılarının artması için büyük bir öneme sahiptir.

Araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, problem durumu, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları bu bölümde ayrıntılı bir şekilde ele alınarak açıklanmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarıya etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların aracılık rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca farklı demografik

değişkenlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri üzerinde fark yaratıp yaratmadığı da araştırma amaçları arasındadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde genellikle beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, spor yapma durumu gibi etkenler açısından bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Bu araştırma kapsamında demografik değişkenlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları nasıl etkilediği bir kez daha anlaşılmaya çalışılacak, ayrıca beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarıyla olan ilişkisi, beden eğitimi ve spora yönelik tutum düzeylerinin akademik başarı ile ilişkisi ve beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarı ilişkisinde beden eğitimi ve spor dersinin aracılık rolü de araştırılmaya çalışılacaktır. Bu nedenle yapılacak olan bu çalışma sonuçları itibari ile yeni bilimsel araştırmalar yapılmasına ve yeni sonuçlara ulaşılmasına öncülük edecektir. Ayrıca yapılacak olan çalışmanın beden eğitimi alanında çalışan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

Bu çalışmada ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarıyı etkileme düzeyinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların aracılık rolü var mıdır? sorusuna cevap aranmıştır.

1.3.1. Alt Problemler

1- Ortaöğretim öğrencilerinin lise türüne göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

2- Ortaöğretim öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

3- Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyet türüne göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

4- Ortaöğretim öğrencilerinin kendi not durumlarını değerlendirmelerine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

5- Ortaöğretim öğrencilerinin aylık gelir durumuna göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

6- Ortaöğretim öğrencilerinin lisanslı olarak spor yapma durumuna göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

7- Ortaöğretim öğrencilerinin okul içi faaliyetlere katılıp katılmama durumuna göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

8- Ortaöğretim öğrencilerinin kendi yeteneklerini değerlendirmelerine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

9- Ortaöğretim öğrencilerinin sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

10a- Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatleri ile akademik başarıları arasında bir ilişki var mıdır?

10b- Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatleri ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum arasında bir ilişki var mıdır?

10c- Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri ile akademik başarıları arasında bir ilişki var mıdır?

10d- Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin aracılık etkisi var mıdır?

1.4. Hipotezler

Hipotez 1: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile lise türü değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 2: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 3: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile cinsiyet türü değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 4: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile kendi not durumlarını değerlendirme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 5: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile aylık gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 6: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile lisanslı spor yapma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 7: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile okul içi faaliyetlere katılma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 8: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile kendi yeteneklerini değerlendirme değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 9: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 10_a: Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saati öğrencilerin akademik başarılarını etkilemez,

Hipotez 10_b: Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saati beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerini etkilemez,

Hipotez 10_c: Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri akademik başarılarını etkilemez,

Hipotez 10_d: Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin aracı bir rolü bulunmamaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1- Bu araştırma için öğrencilere uygulanan BESTÖ geçerli ve güvenilir bir araç olduğu kabul edilir.

2- Öğrencilerin BESTÖ sorularına objektif bilgi verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1- Çalışma Rize ili Kalkandere ilçesi ile sınırlıdır.

2- Çalışma 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.

3- Araştırma sadece lise öğrencileri ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Beden Eğitimi ve Spor Kavramı

Ülkemizde beden eğitimi ve spor derslerinin mevcut konumuna gelmesi ve okul müfredatlarında yerini alması, çok uzun bir süre içinde gerçekleşmiştir. Bu süreç; Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat Öncesi Dönemden Tanzimat Dönemine (1299-1839), Tanzimat Döneminden Meşrutiyet Dönemine (1839-1908), Meşrutiyet Döneminden Kurtuluş Savaşı Dönemine (1908-1922) ve Cumhuriyet Döneminden günümüze kadar gelmiştir (Bilge,1988).

Beden eğitimi “Bireyin sağlığının ve moralinin geliştirilmesi, kişiliğinin oluşturulması, milli açıdan kuvvetli, toplumsal yönden ortak davranış becerilerinin kazanılmasını destekleyen planlı eğitim etkinlikleridir”. Beden eğitimi “Bireyin bedensel ve psikolojik sağlığını iyileştirmek için bireyin bütünlük ilkesine bağlı tüm kişiliğinin öğretilmesidir” şeklinde açıklanmaktadır (Uluişik, 2016). Beden eğitimi, bireyin çalışmaya verdiği tepkileri ve bu tepkiler sonucunda ortaya çıkan becerileri bulma, geliştirme ve koruma olayının bir evresidir (Karanfilci, 2000).

Beden eğitimi faaliyetleri, kişilerin hareketli olma, motorsal yetenekleri doğrultusunda yaşantılar edinme, mücadele etme, takdir görme, arkadaşlarıyla birlikte olma gibi birtakım gereksinimlerini karşılar. Beden eğitiminin asıl amacı, bireylerin bilişsel, devinişsel ve duyuşsal gelişimlerini maksimum seviyeye çıkarmaktır. Beden eğitim, “bireyin bedenlen, ruhen ve fıkren gelişimini sağlamak, günlük yaşam şartlarına uyum sağlamak, milli duygularını güçlendirmek amacıyla yapılan düzenli egzersizlerin tümüdür”. Beden eğitimi ve spor faaliyetleri sayesinde, fazla kilolardan kurtulma, güçlü bir bağışıklık sistemi, dolaşım ve solunum sisteminin daha iyi çalışması, beslenme alışkanlığı gibi özellikler kazandırılır. Farklı spor branşlarına özgü beceriler, teknikler ve taktikler kazandırılır. Ayrıca beden eğitimi ve spor dersi öğrencilere sağlık, estetik, güç, kuvvet, öz benlik, yeteneklerinin farkına varma gibi becerileri de kazandırır (İrez, 2012).

Beden eğitimi ve spor sağlıklı insanlar yetiştirmede, beslenme ile birlikte en önemli aktivitelerdir. Beden eğitiminin kişilik, karakter, dürüstlük, olumlu öz benlik, güven duyma, sorumluluk sahibi gibi özellikleri kazandırma da oldukça önemli olduğu toplumumuz tarafından onaylanmıştır (Kus,1993).

Beden eğitimi kişinin bedensel ve ruhsal sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gereksinim duyulduğunda çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre esneklik sağlanabilen, katılımcıların isteğine göre değiştirilebilen, kuralları olan, spora yönelik çalışmaların tümünü kapsar (Aracı,2001). Beden eğitimi kişinin fiziksel yönden gelişimine katkı sağlamak ve ruh sağlığına dikkat ederek mutlu bir vatandaş ortaya çıkarma eğitimidir (Kale ve Ersen, 2003).

Beden eğitimi yaşama pozitif bakan, kendi ayakları üzerinde durmayı başarabilen bireyler yetiştirme eğitimidir. Bunu yaparken bireyin var olan değerlerini koruyarak insanlığa yararlı kişiler yetiştirmeyi planlamaktadır. Oyun, jimnastik ve sporun bütün dallarını kapsayan beden eğitimi, insanların bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor açıdan gelişimini sağlayan bir bilim dalıdır (Açak, 2006).

Çağımızın gerektirdiği çağdaş eğitim sisteminde beden eğitimi, fiziksel etkinlikler sayesinde öğrencilerin olgunlaşma ve gelişimlerine dokunan eğitim programlarının tamamlayıcı bir yapısı olduğu belirtilmektedir. (Darst ve Pangrazi, 2009).

Spor, toplumun yapı taşıdır. Spor vazgeçilemeyecek bir kültürün ögesi olmuştur. Bireyin fiziksel aktivitelerinin, planlanmış bir ortamda, birtakım kuralları olan, yarışmaya dayalı ve gösteri niteliğine dayandığı söylenmektedir. Toplumun veya kişilerin hayatını sürdürme çabası olarak ortaya çıkan spor, zamanla bireysel ve takım halinde yapılabilen bir yapıya dönüşmüş ve planlanan etkinliklerle, toplumlar arası sosyal iletişimi artırılması ve barış ortamının oluşması için oynanmaya başlanmıştır (Afyon, 1997).

Spor, beden eğitimi etkinliklerini özelleştirerek birtakım branşlara ayrılmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik ve teknik becerileri zorunlu yapan rekabetin ön planda olduğu ve değişmez kurallarla çevrili birtakım faaliyetlerdir. Yarışmak ve yarışırken kazanmak en temel amaçlarından bir tanesidir. (Aracı, 2001). Başka bir tanıma göre; bireyin birtakım planlamalar içinde fiziksel etkinliklerini, motorik becerilerini, zihinsel, psikolojik ve sosyal davranışlarını geliştiren ve bu özelliklerini birtakım kurallar içinde yarıştırmasını amaçlayan biyolojik, pedagojik ve sosyal bir uğraştır (İnal, 2000).

Spor, kendine özgü belli kuralları olan, bireyin zevk alması ve istek duyması için gerçekleştirilen, genelde yarışma amaçlı, belli bir plana bağlı olarak yapılan bedensel faaliyetler olarak açıklanmaktadır. Spor, bireyi hem bedensel hem de zihinsel bir şekilde geliştirirken, aynı anda kişisel gelişime ve toplumsallaşmasına, iş yaşamında çalışma gücünün artmasına da olanak sağlayan bir kavram olarak açıklanmaktadır (Armağan, 1982).

Farklı bir yaklaşıma göre spor, bireylerin ruh ve beden sağlıklarını iyileştirme, insanları savaşa hazırlayan aktivite, milli ve otoriter bir devlet eliyle milli birliği teşkilatlandıran bir eğitim aracı olduğu söylenmektedir (Fişek,1998).

Beden eğitimi ve spor öğrenim hayatının tüm kademesinde kesinlikle yer almalıdır. Tüm kişilere ulaşılarak becerileri ortaya çıkarılmalı ve enerjilerini atmaları için öğrencilere imkan sağlanmalıdır. Yalnızca yetenekli bireylere değil, yeteneğinin farkında olmayan bireylere de imkan verilmelidir. Her öğrenciye becerisine yönelik fırsatlar verilmeli ve bireye yönelik planlama yapılmalıdır.

Toplumumuzda şişmanlık ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunun oluşmasında iki temel sebep vardır.

- 1- Fiziksel hareketliliğin iyice azalması
- 2- Kötü ya da aşırı beslenme

Bu faktörler, bireylerin obeziteden uzaklaşması konusunda beden eğitimi ve sporun önemini daha da önemli hale getirmektedir. (Saçaklı, 2013).

Tüm tanımlar incelendiğinde; Beden eğitimi, bireyin bilişsel, duyuşsal ve fiziksel gelişimini farklı fiziksel aktiviteler yoluyla sağlamaktır. Hedefler doğrultusunda belli bir plan ve program dahilinde gerçekleştirilen eğitim sürecidir. Spor ise hoşlanma duygusu başta olmakla beraber farklı amaçlar, değerler ve yaptırımlar tarafından yönlendirilen, performans ilkesine dayanan, bilinçli olarak engellerin ortaya çıkmasını, bu engellerin oluşturulmasını ve bunların aşılmasını hedefleyen fiziksel etkinliklerdir (Amman, 2000).

2.1.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi

Beden eğitimi ve spor; karakter gelişimi, moral ve motivasyonun geliştirilmesi, milli duyguları geliştirmiş, ortak paydaşları geliştirmiş bir birey varlığı ile doğrudan ilgili önemli bir eğitim etkinlikleridir. Bundan dolayı beden eğitimi ve spor dersi, okul programlarının vazgeçilmez bir ögesini oluşturur. Beden eğitimi ve spor dersinin önemli kazanımları bu derste kazanılmazsa, diğer derslerin programlarında kazandırılmasına imkan yoktur (İnal, 2003).

Beden eğitimi ve spor dersi sayesinde öğrenci; kendini tanıması, becerilerini keşfetmesi, iyi ve kötü özelliklerini bilmesi, vücudunu tanıması, sağlıklı ve huzurlu hayat için gerekli bilgi, beceri, alışkanlık ve kişisel-toplumsal davranışlar ortaya çıkması amaçlanmaktadır (Işıkgöz, 2015).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının dayandığı temel ilkeler aşağıdaki verilmiştir (Işıkgöz, 2015):

- 1- Uygulanan aktiviteler, oyun ve spor yoluyla öğrenme amaçlıdır.
- 2- Öğrencilerin zihinsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri bir bütün olarak değerlendirmektedir.
- 3- Öğrenci merkezli ortamlarda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini oluşturmalarına olanak sağlar.
- 4- Süreç odaklı, esnek, gelişimsel bir yapıdadır.
- 5- İstenilen hedeflerin kazanılmasında konulan birer araçtır.
- 6- Öğrencilerin eğitim hayatında çevresiyle iletişimi önem arz etmektedir.
- 7- Öğrenme-öğretme ortamlarında bireysel, eşli ve grupla çalışmalar programlı bir şekilde planlanmaktadır.
- 8- Aktiviteler esnasında öğrencilerin, kendilerini zihinsel ve duygusal olarak rahat ve güvende hissetmeleri önemlidir.
- 9- Yaratıcılığı geliştirme ve eleştirel düşünme ön plandadır.
- 10- Toplumumuzun değerlerine dikkat edilmektedir.
- 11- Centilmence oyun ve mücadele anlayışı geliştirmek hedeflenir.
- 12- Tüm öğrencilerin katılımı önemlidir.
- 13- Çevreye ve doğaya duyarlılık önemlidir.
- 14- Eğlenerek öğrenme ortamı sunar.
- 15- Değerlendirme süreci çok yönlüdür.
- 16- Aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırır.

2.1.2. Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Genel Amaçları

Milli Eğitim Temel Kanunu’nda beden eğitimi ve spor dersinin genel amacı “Atatürk ilkeleri ve inkılapları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitimi’nin temel amaçları doğrultusunda, öğrencilerin gelişim ilkeleri göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi, ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yıpratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri esastır” şeklinde ifade edilmiştir. Bu genel amaçlar aşağıda belirtilmiştir (MEB., 1998).

1- Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme

2- Bütün organ ve sistemleri seviyesine uygun güçlendirme ve geliştirme

3- Sinir-kas ve eklem, koordinasyonunu geliştirebilme

4- İyi duruş alışkanlığı edinebilme

5- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme

6- Resim ve müzik eşliğinde hareket yapabilme

7- Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme

8- Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrama, törenlere katılmaya istekli olabilme

9- Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme

10- Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme

11- Tabiatı sevmek, temiz hava ve güneşten faydalanabilme

12- İş birliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme

13- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme

14- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme

15- Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme

16- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme

17- Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve iyi koruyabilme

18- Spor araç ve tesisleri bilgisi.

Belirlenen genel amaçlara ulaşmak için müfredatta kişisel, toplumsal ve ekonomik yönden incelenmiş ve aşağıda belirtildiği gibi ifade edilmiştir.

2.1.2.1. Kişisel Yönden

Gelişimin en hızlı olduğu dönem 0-6 yaş grubu arasındaki çocuklardır. Hayatımızın temellerinin atıldığı dönemde bu yaş aralığına denk gelmektedir. Bu dönemdeki her davranışımızın oldukça önemlidir. İlk çocukluk dönemlerinde beden eğitimi ve spor aktiviteleri oldukça öneme sahiptir ve birçok gelişim özelliklerine faydalarda bulunur.

Dolayısıyla aileler de bu önemli dönemde çocuklarının beden eğitimi ve spor derslerine katılımlarını sağlamalı, yetenekleri doğrultusunda da bir spor branşına yönlendirmeli ve çocuklarına bu konuda destek olmalıdır.

Beden eğitimi ve spor dersinin kişinin gelişimine olan katkılarından bazıları şunlardır (G.S.G.M., 1988);

- 1- Bireye dengeli duruşu öğretir.
- 2- Yaşam içerisinde fiziksel aktivite yapma sürekliliği kazandırır.
- 3- Esneklik, çeviklik, kas kuvveti, dayanıklılık, beceri, denge ve sürat gibi temel motorik özellikleri iyileştirir.
- 4- Kas gruplarının hareket kabiliyetini destekler.
- 5- Gruptaki sorumluluğun bilincine vardırır. İş birliği alışkanlığını sağlar. Saygılı olmayı öğretir.
- 6- Saldırganlık davranışlarını kontrol altına alır.
- 7- Dikkatini belli bir noktaya verme, analitik düşünme, karmaşık durumları çözebilme, doğaçlama ve olaylara hikâye uydurma yeteneğini geliştirir.
- 8- Bireyin benlik gelişimine olumlu yönde destek verir.
- 9- Oyun oynarken elde edilen kazanımlar yaşanan heyecanla birlikte ortaya çıkan sevinç çocukların kendine olan güvenlerini olumlu yönde etkiler.
- 10- Çocuğun bedensel gücünü ve güç kontrolünü etkilemektedir.
- 11- Kurallara uyabilme yeterliliğini artırır.
- 12- Bireysel ve grup faaliyetlerinde aktif rol almayı destekler.
- 13- Kavramları ayırt edebilme ve yön bulma duygusunu geliştirir.

2.1.2.2. Toplumsal Yönden

Bireylerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması, toplumun kendi oluşturduğu kurallara uygun olarak yaşayabilmesi, o toplumda yaşayan kişilerin büyük-küçük ya da arkadaşlarıyla güzel iletişim kurabilmesi, sağlıklı, dinç, ahlaklı, dürüst ve hümanist davranabilmesi ve bu yönde yaşayabilmesi, düşünce gelişiminin yanında bedensel ve ruhsal gelişimlerine de bağlıdır. Beden eğitimi ve sporun toplumsal yönden faydaları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Karaman, 2019).

- 1- Güne başlarken kendinde kuvvet bulup faaliyetleri hevesli bir şekilde yapar.
- 2- İçinde bulunduğu topluma karşı sorumluluk alır. Ödevlerini hakkıyla yerine getirir.

3- İnsanlarda oto kontrol mekanizmasını devreye sokarak başkalarına hoşgörölü davranmayı öğretir.

4- Plan ve program çerçevesinde çalışmayı ve istirahat etmeyi öğretir.

5- Ekip oluşturma, ekip halinde işlerini yapabilme, aynı zamanda kişinin mensubu olduğu toplumda konumunu belirlemesine olanak verir.

2.1.2.3. Ekonomik Yönden

Ülkemizde yapılan her türlü sportif etkinlikler ekonomide önemli bir yere sahiptir. Beden eğitimi ve spor dersi için inşa edilen tesislerin yapım ve işletim maliyetleri, organizasyonların ekonomik girdi ve çıktıları (gişe-büfe gelirleri, katılım maliyetleri hakem ücretleri, vb.) incelendiğinde, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinde önemli bir paya sahiptir. Beden eğitimi ve spor, yaşamımızın önemli bir parçası olmuş, adeta tutku haline gelmiştir. İnsanlar spor için zamanlarını ayırmakta ve spora harcama yapmaktadırlar. Ülke ekonomilerinde büyük bir güç haline gelmiştir. Beden eğitimi ve sporun ekonomik açıdan faydaları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aracı, 2004).

1-İnsanların yaşam kalitesini artırarak günlük işlerini en verimli şekilde gerçekleştirebilmesini sağlar.

2-İnsanların yeteneklerini geliştirerek yapıcı ve üretici taraflarını geliştirir.

3-İş ahlakı, görev sorumluluğu kazandırır.

4-Ekonomik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan donanımların bu alandaki çalışanlara iletilmesini sağlar.

5-Beyin gücü olarak alanında bilgi, tecrübe ve doğaçlama gücünü artırır.

6-Çalışma verimliliğini yükseltir.

2.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi

İnsan, hayatı boyunca iyi bir yaşam için fiziksel aktivitelere ihtiyaç duyar. Kaliteli bir yaşam için gerekli olan bedensel aktiviteler insan ömrünün her aşamasında vazgeçilmez olmuştur. Çocuklarda okul çağı dönemlerinde bedensel hareketler aracılığıyla çeşitli amaçları gerçekleştirmek için çaba gösterir. Beden eğitimi ve spor dersi kapsamında yapılan hareket eğitimi de farklı hedeflere ulaşmak için planlanır. Bunlar; sağlık, dinçlik, eğlence, etkilenme, estetik, biçimlenme, performans, kendine güven, macera, toplumsallık, rekreasyon gibi olgulardır. Genel eğitimin içinde büyük öneme sahip olan ve eğitimin tamamlayıcısı aynı zamanda ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi ve spor dersi, aynı zamanda kişiliğinde eğitimi demektir. Bir başka ifadeyle beden eğitimi ve spor kişilerin

gelişim özelliklerini inceleyerek kişilerin, toplum içinde daha sağlıklı, zinde, mutlu, güzel ahlaklı, hümanist düşünceye sahip yapıcı, üretken, milli-manevi değerlerini koruyan ve yaşatan aynı zamanda dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlayan önemli araçların başında gelmektedir.

Beden eğitimi ve spor, bireyin fiziksel, ruhsal, fikren, zihnen, sosyal ve ahlaki yönlerden, toplumun sağlıklı aynı zamanda güçlü bir duruma ulaşmasını hedefleyerek genel eğitimin düzenlenmesinde önemli bir görev üstlenmektedir (Karaküçük, 1989).

Beden eğitimi ve spor dersinin öneminin bir başka nedeni ise insanların, bedensel gelişimleriyle birlikte bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine de önemli katkılar sağlamasıdır (Sunay, 1998).

Beden eğitimi ve spor derslerinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği okullarda yer almasının dört önemli sebebi vardır. İlki, bireylerin bedensel etkinlikleri doğru olarak öğrenme zorunluluğu ile çocukların biyolojik gelişim sürecinde kritik dönemlerinin okul zamanlarıyla aynı olmasıdır. İkincisi, beden eğitimi ve spor müfredatlarının, geniş ve uzun bir süreç gerektirmesidir. Üçüncüsü, beden eğitimi ve spor programlarının yeni nesillerin pek çoğuna hitap edecek düzeyde olması ve özellikle katılanları planlı olarak etkilemesidir. Dördüncüsü ise, okulların ve fiziki donanımlarının çocukların ve ergenlerin fiziksel etkinlikler için gerekli altyapı ihtiyacını karşılamasıdır (Erpic vd., 2005).

2.1.4. Beden Eğitimi ve Sporda Gelişim

Gelişim, döllenmeden başlayarak hayatın sonuna kadar yer alan süreci ele almaktadır (Erden ve Akman, 2006). Gelişim, doğumdan ölüme kadar birçok alanda ilerlemektedir. Çevre ve kalıtım faktörlerinin ilişkisi sonucunda ortaya çıkmaktadır (Başaran, 2000). Beden eğitimi ve spor bireyin gelişmesine en fazla etki yapan derstir. Çünkü kişiyi hem zihinsel hem psikolojik hem de bedensel olarak iyileştirme olanağı sağlar. Kişinin gelişmesi aynı zamanda kişinin öğrenmesi, anlaması, sosyal ilişkiler kurması gibi özellikleri içinde barındırır. Kişiler aynı gelişim özelliğini gösterebileceği gibi farklı gelişim özellikleri de gösterebilirler. Gelişim dönem dönem değişebilmektedir.

Beden eğitimi ve sporun gelişim üzerine etkileri dört başlık altında ifade edilmektedir. Bunlar;

- 1- Fiziksel (Organik) Gelişime Etkisi,
- 2- Psiko-motor (Sinir-Kas) Gelişime Etkisi,

3- Zihinsel Gelişime Etkisi,

4- Duygusal ve Toplumsal Gelişime Etkisi.

Kişilerde bu gelişimin eksiksiz oluşması için dikkatli bir şekilde ve bir öğretmenin denetiminde beden eğitimi ve spor etkinlikleri planlanması gerekmektedir (Singer ve Dick, 1974).

2.1.4.1. Fiziksel (Organik) Gelişim

Beden eğitimi ve spor, bireyin biyolojik yapısının güçlenip daha sağlıklı çalışabilmesi için birtakım imkanlar sağlar. Fiziksel faaliyetler; bedensel uygunluğu, koordinasyon, denge, kuvvet, hareketlilik ve dayanıklılığı, bununla birlikte iç organların yapısal işlevlerini geliştirir. Sistemli ve devamlı yapılan bedensel etkinlikler kemikleri daha güçlü hale getirerek, liflerin ve bağ dokularının esnekliğini arttırarak bunların baskı ve gerilmelere karşı koyulan direncini artırır. Bu değişim ve gelişmeler sonucunda olumlu bir fiziksel gelişme ve sağlam bir beden ve ruh sağlığına sahip olunur. Ayrıca bireylerin sağlığına zarar veren fazla kiloların vücuttan atılarak beden kitle indeksine göre ideal kiloya ulaşılmasına imkan sağlar. Sakatlıkların önlenmesi ve iyi bir fiziksel yapıya sahip olunması açısından bakıldığında sportif faaliyetlerin önemi oldukça önemlidir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri bireylerin fiziksel sistemlerinin daha iyi gelişmesine katkı sağlamasıyla birlikte ergenlerin veya yetişkinlerin sağlıklı bir fiziksel donanıma sahip olmasında büyük bir öneme sahiptir. Bireyin boyunun uzaması ve ağırlığının artmasıyla birlikte bireyin fiziğini oluşturan tüm alt sistemlerin büyümesi, gelişmesi ve olgunlaşması organik gelişimi kapsar. Kişilerin organik gelişimlerine katkı sağlamak eğitim sisteminde beden eğitimi ve spor dersine özgü bir amaçtır (Gökmen ve arkadaşları, 1995).

2.1.4.2. Psikomotor Gelişim

Psikomotor gelişim beyin ile kasların uyum içinde olmasıdır. Psikomotor gelişim sonucunda belirlenen kriterlere uygun istenilen hareket gerçekleşmiş olacaktır. Sportif beceriler bireyin gelişimi için amaca hizmet eden araçlardır. Bu sayede bireyin bir bütün olarak gelişimi sağlanır. Özellikle ilkokul çağında kazanılan psikomotor beceriler bireyin geleceğini yön verecektir ve kişinin buna göre değerlendirilmesine sebep olacaktır (Kishalı, 1999).

Psikomotor gelişimin oluşması aynı zamanda vücut yapısının ve koordinasyonunun gelişmesi olarak ifade edilmektedir. Böylece kişi daha zarif, kolay ve verimli bir şekilde hareket etme imkanı bulmaktadır. Psikomotor gelişim, özelinde çeşitli spor becerileri, dans ve jimnastik hareketleri gibi birtakım hareketlerle ilgilenir. Bu sportif beceriler yapılan sporun branşına göre özelleşmiş hareketlerdir. (Tamer ve Pulur, 2001). Psikomotor gelişim hayat boyu devam eden bir süreç olup, motor becerilerde azalma ya da yeni becerilerin kazanılması gibi tüm bedensel değişimlerle ilgilenir. Bireylerin motor gelişimi, hareket becerilerini ve bedensel yeteneklerin gelişimini içine alır (Özer, 2001).

2.1.4.3. Bilişsel (Zihinsel) Gelişim

Bilişsel gelişim, beden ve akıl arasındaki ilişkiyi kapsayan bir kavramdır (Özer 2001). Çeşitli sportif etkinliklerin öğrenilmesi ve kavranması sonucunda bilişsel gelişim olmakla birlikte, eğitimin amacı ile sıkı bir ilişki içindedir. Bu amaç doğrultusunda bilgi birikimi ve kavrama becerisi ile ilgilenir. Bilgiler ve kavramalar, zihinsel gücün parçalarını ortaya koyarlar. Bunlar yorum yapabilme, değerlendirebilme, karar verme ve düşünme kabiliyetidir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri sayesinde kişi, sağlıklı yaşamının yollarını ve faaliyetlerin önemini anlar. Bütün bunlar zihinsel gelişimin ürünü olarak ortaya çıkar. Yeni bilgilerin öğrenilmesi ile faaliyetler yeni bir anlam kazanarak kişilerin daha rahat bir yaşam sürdürmesine katkı sağlayacaktır (Aracı, 2001).

2.1.4.4. Duygusal ve Sosyal Gelişim

Bireylerin duygusal ve sosyal gelişimi birlikte analiz edilmektedir. Duygu, kişinin iç ve dış dünyadan etkilenmesi sonucunda hoşlanma ya da hoşlanmama şeklinde ele alınmaktadır. Sosyalleşme, kişinin içinde yaşadığı toplumun değer yargılarına uygun bir davranış geliştirme sürecidir. Bu süreç, doğum anında başlayarak yaşam boyu devam eder. (Özer, 2001).

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri bireylerin duygularını ve iç dünyalarını ortaya çıkarmaya imkan sağlar. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri toplumsal bir mirastır. Bu mirasa sahip çıkmak ve daha ileriye taşımak için çaba göstermemiz gerekmektedir. Bu tür etkinliklere katılan birey kendini tanıma olanağı bulur. Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vs. duygularını kontrol etmesini öğrenir. Bunlardan hareketle beden eğitimi ve spor

etkinlikleri, duyguların ortaya çıkartılmasında ve kontrol edilmesinde, bireyin kendini tanımasında çok büyük bir öneme sahiptir (Aracı, 2001).

Bireylerin gelişim çağında spor yapmaları onların, güçlü, dengeli, becerikli, sportmence yarışan, kurallara bağlı, sosyal kişilik geliştiren mutlu bireyler olmalarını yardımcı olur (Erkan, 1996). Bireyin okul ortamında ve arkadaş grubu içinde katıldığı bedensel aktivitelerin, çocuğun sosyalleşmesine ve toplum içerisinde yer edinmesine imkan sağlar. Akran grubu ortamında gerçekleştirilen bedensel aktiviteler çocukların çeşitli statüler elde ederek farklı davranış sergilemesine ortam hazırlar. Çocuğun katıldığı bütün bedensel faaliyetler ve oyunların tamamı yeni rollerin öğretilmesinde önemli yer tutmaktadır (Yetim, 2000).

2.2. Beden Eğitimi Dersi ve Tutum

Yapılan araştırmada, araştırma konusu ile ilgili olan tutum hakkında ve tutumun beden eğitimi ve spor dersine ilişkin etkileri hakkında kısaca şu temel konulara değinilmiştir:

2.2.1. Tutum Kavramı

Tutum sözcüğü Latince “aptus” sözcüğünden türetilmiştir. “Eylem için elverişli ve hazır” anlamına gelmektedir. Ancak günümüzde tutum üzerine yapılan araştırmalarda araştırmacılar tutumu doğrudan gözlenebilir olmasa da eylemi belirleyen, davranışa ilişkin seçim ve kararlarımızı belirleyen bir yapı olarak ifade etmektedir (Hogg ve Vaughan, 2006).

Tutum, kişinin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu ve duruma karşı tecrübe, motivasyon ve bilgilerine dayanarak kurduğu zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2000).

Tutum; herhangi bir kişiye, nesneye ilişkin duygu, düşünce ve davranışlardan oluşmaktadır. Bireylerde oluşan tutumlar birbirlerinden bağımsız değildir. Birbirlerini karşılıklı olarak etkiler, birbirlerinden etkilenir ve genellikle aralarında bir ilişki söz konusudur (Özgüven, 2004).

Tutumların öğrenci başarısındaki etkisi yönündeki önerilerden hareketle öğrencilerin zihinsel (duyuşsal-bilişsel), duygusal ve psikomotor davranışlarının yanında tutumlarının da ölçülmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Tutumlar davranışın gözlenmesi, bireyin kendisini rapor etmesi, görüşme, derecelendirme ölçekleri ve gösterilen resimlere hikâye uydurulmasıyla ölçülebilir (Tezbaşaran, 1996).

Tutumla ilgili araştırmalar, fertlerin herhangi bir durum, nesne, kişi, olay vb. olaylar karşısında ifade etmeleri gereken tepkiye ilişkin çıkarsamaların yapılabilmesine, taktik ve yöntemlerin buna göre belirlenmesine yardım edebilir. Tutum ile ilgili çalışmalar ile ayrıca tutum değişikliklerinin birtakım ölümleri yapıldıktan sonra meydana gelmesi planlanan eylem veya tepkilere ilişkin tahminler yapılabilir. Bu ıkarsama ve varsayımlardan hareketle nesneler, kişiler vb. karşısında istenilen tutumların oluşturulması için gerekli önlemler alınabilir, koşullar sağlanabilir. Öğrencilerin okul dersleri ile ilgili tutumları ise, öğrencilerin derse olan hissiyatları, inançları, ilgi ve istek değerlerinin toplamını ifade etmektedir (Osborne vd., 2003).

Tutum, bireye bazı durumlarda tutum nesnesine karşı davranışlar sergilemesine olanak sağlar. Birey nesnelere karşı olumlu tutum sergilerse ilerleyen zamanlarda o nesneye karşı yaklaşma, destekleme, yardım etme gibi olumlu birtakım davranışlar sergileyecektir. Nesnelere karşı olumsuz tavrı olan bireylerde o nesneye karşı ilgi göstermeyip eleştirecek, ona zarar verebilecek, hatta o nesneden uzaklaşacaktır (Aydın, 2000).

Öğrencilerde okul hayatları boyunca okula, derslere, konulara, öğretmenlere ve sınıf arkadaşlarına olumlu veya olumsuz birçok tutum davranışı sergiler ve bir bakış açısı ortaya koyarlar. Bireylerin belli başlı nesnelere karşı, değişik tecrübeler sonucunda düzenli olarak tavır alışları, davranışa dönüştürme şekilleri vardır. Bu tavır ve davranışların ortaya konulmasında tutum çoğu zaman aktif bir rol oynayabilir. Bu bağlamda tutum; insanları belli kişiler, durumlar, nesneler, değerler çerçevesinde belirli davranışlar göstermeye yönelten edinilmiş yönelimlerdir diye tanımlanmaktadır (Demirel, 2005).

2.2.2. Tutumun Öğeleri

Tutum bileşenlerinin boyutları; Bilişsel Öge, Duyuşsal Öge ve Davranışsal Öge olmak üzere 3 boyutta ele alınır (Ülgen, 1997).

şekil 2.1. Tutumun bileşenleri

2.2.2.1. Bilişsel Öge

Genel olarak bireyin etrafındaki uyaranlara ilişkin olarak yaşadığı bilgi ve tecrübelerden kaynağını alan zihinsel-bilişsel öge, kişinin tutum objesi ile ilgili bilgi, deneyim, düşünce, olgu ve inançlarını ifade etmektedir (Üresin, 2012).

Tutum ögesi ile ilgili bilgi ve deneyimler bireyin o konu ile ilgili bir tecrübe edinmesi sonucunda oluşur. Henüz varlığından haberdar olunmayan bir nesneye, düşünceye, duyguya veya bir konuya yönelik tutum oluşmamaktadır. Bu nedenlerden dolayı ilk olarak kişinin bu ve benzeri türdeki bir uyarının var olduğunu direkt ya da dolaylı olarak öğrenmesi gerekir. Ayrıca tutum nesnesi hakkındaki veriler gerçeklerle ne kadar birbirini tamamlarsa tutumlarda o kadar kalıcı bir hale gelmektedir (Canlı, 2013).

2.2.2.2. Duyuşsal Öge

Tutumun kişiden kişiye değişen ve gerçeklerle ifade edilemeyen mutlu olma veya mutlu olmama yönünü ifade eder (Baysal ve Tekarslan, 1996). Duygusal öge, bireyin tutum nesnesine ilişkin olumlu veya olumsuz değerlendirmeleri içeren duygu ve hislerinden meydana gelmektedir (Taylor vd., 2003).

Kısaca duygusal öge, tutum nesnesine ilişkin duygulardan oluşur. Bu sonuca, herhangi bir bireyin beden eğitimi ve spor dersinden hoşlanması veya hoşlanmaması örnek olarak verilebilir (Aronson vd., 2005).

2.2.2.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge, kişinin tutum nesnesine ilişkin davranış eğilimini ifade eder (Taylor vd., 2003; Aronson vd., 2005). Bu davranışları bireyin sözleri ya da diğer hareketlerinden gözlemek mümkündür. Ancak davranışsal öge davranışın kendisi değil, davranış eğilimidir. Davranış eğilimleri, kişinin alışkanlıkları, normları ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumlarının da baskısı söz konusu olabilir (İnceoğlu, 2000).

2.2.3. Tutumun Oluşmasını Etkileyen Faktörler

Hiç kimse tutumlarla dünyaya gelmez. Tutumlar ilk olarak aile yanında oluşur ve sonrasında yaşadığımız sosyal çevrenin katkısı ve etkileri fazla olur. Kişisel yaşantılarımızda tutumların meydana gelmesinde, şekillenmesinde etkilidir ancak toplumsal, sosyal öneme sahip tutumlarımızı (dini, toplumsal, siyasi tutumlar vb.) aile, akran grupları, medya, iletişim, sivil ve toplumsal gruplar aracılığıyla öğreniriz.

Tutumların gelişimi ve oluşması birçok faktörün etkisi altında olmaktadır. Bu konu hakkında gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre bu faktörler aşağıda belirtildiği üzere gruplandırılmış bulunmaktadır (Binbaşoğlu, 1995).

2.2.3.1. Bireyin Özellikle İlk Yaşlardaki Yaşantıları

Kişilerin özellikle ilk yaşlarında insanlar, nesnelere ya da olaylara karşı geliştirdiği olumlu veya olumsuz tutumlar, bireyi ömür boyu etkilemektedir. Bu nedenle de küçük yaşlarda edinilen tutumlar çok önemlidir. Bu yaşlarda edinilen tutumlar üzerinde ailenin etkisi de çok önemlidir (Morgan, 1995).

Yaşantılarımız sonucunda tecrübelerimizden elde ettiğimiz tutumların bazıları kişiliğimizin ortaya çıkmasına yardımcı olsa da bazı tutumlar da yanlış fikir sahibi olmamıza sebep olmaktadır. Bir olayın, kişinin veya objenin gerçekte öyle olduğunu ya da aslında öyle olmadığını görmemize engel olmaktadır. Zamanla ebeveynlerin çocukların tutumları üzerindeki etkisi azalmakta ve ergenlik dönemiyle birlikte diğer sosyal etkenlerin önemi gittikçe artmaktadır. Kişinin tutumlarının büyük kısmı, 12 ile 30 yaş arasındaki dönemde son halini almakta ve ilerleyen zamanlarda çok az değişmektedir. Tutumların en önemli olduğu bu dönem, kritik dönem olarak açıklanmaktadır (Tavşancıl, 2002).

2.2.3.2. Bireyin Daha Önce Edindiği Önyargı, Dogma, İnanç ve Değerlerin Etkisi

Ön yargılar genellikle herhangi bir şeyle alakalı öncesinde yakından bilgi olmaksızın olaylara ve görüntülere bakılarak peşin yargıda bulunma sonucu ortaya çıkmaktadır. Eğitim-öğretim sisteminin önemli bir parçası olan beden eğitimi ve spor derslerinin genel amaçlarını gerçekleştirip hedeflerine ulaşabilmesi için çocukların ve gençlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının pozitif yönde olması oldukça önemlidir (Sproule vd., 2007).

Kişilerin sahip oldukları tutumlar özellikle ilk yaşlardaki deneyimleri, yaşantılar sonucu ortaya çıkan öğrenmeleri, daha önceden edinilen önyargılar, dogma, inanç ve değerler, kişinin bulunduğu grup ve toplum içindeki konumu, bireyin sahip olduğu “benlik duygusu” ve bireyin almış olduğu eğitim düzeyi önemli belirleyicilerdir. Tutumların beden eğitimi ve spor dersi üzerinde önemli bir belirleyici etkisi vardır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik öğrenci tutumlarının ele alınması derslere olan ilgiyi ve ders verimliliğini arttırmak için fazlasıyla önem arz etmektedir (Özyalvaç, 2010).

2.2.3.3. Bireyin İçinde Bulunduğu Grup ve Toplum İçindeki Konumu

Bireyler üyesi oldukları grupların veya toplumların uygun rol modellerini ve statülerini öğrenerek ve öğrendiklerini kendine aktararak toplumun üyeleriyle bütünleşip iyi bir ilişki içine girerler (Brim Jr, 1966). Kiş i cinsiyetine, yaş ına, kiş ilik özelliklerine, davranış larına, eğitim düzeyine göre toplum içerisinde farklı statülere sahip olabilmektedir. Bu statülerin her birinin iç erdiği davranış kalıpları ise kişinin toplum iç indaki konumunu ortaya koymaktadır (Arslantürk ve Amman, 1999).

2.2.3.4. Bireyin Benlik Duygusunun Etkisi

Benlik kavramı, kiş ilerin kendi kiş ilğine, karakterine, yapısına ilişkin düş üncelerinin toplamı, kiş ilerin kendilerini tanıma, bilme ve değerlendirme şek lidir (Burn, 1982). Bireylerin kendilerini kavraması, kim ve ne olduğ unun farkına varması, bir insan olarak elde ettiği değerlerin bütünüdür (Jersild, 1968). Kiş ilerin yaş antı ve deneyimlerini, isteklerini, tepkilerini ve buna bağlı olarak da davranış biçimlerini yön verir. (Öner, 1982).

Kısacası, beden eğ itimi ve spor faaliyetleri benlik kavramı geliş imine çok önemli katkıları vardır. Kendine her yönden güveni olan, kendini bedensel, duygusal ve sosyal olarak yeterli hisseden birey öğrenmek için hazırdır. Beden eğ itimi ve spor faaliyetleri de bireyin hazır olması için bir araçtır. Birey bu durumlara göre tutumlarında değ iş iklikler yapar.

2.2.3.5. Görülen Öğrenimin Etkisi

Bireylerde tutum ve davranış lar doğ uştan var olmaz, tutum ve davranış lar yaş antı yoluyla sonradan kazanılır. Bireylerin tutum ve davranış ları, yaşamları boyunca ş artlara göre geliş me ve değ iş me gösterebilmektedir (Kağıtçıbaşı, 1996). Kalıcı davranış haline gelen öğrenmeyi etkileyen iç sel ve dış sal anlamda birçok faktör veya değ iş ken bulunmaktadır. Fiziki çevredeki dış sal koş ullar yanında ilgi, alaka, tutumların niteliği ve alg ı gibi iç sel etkenler de öğrenmenin kalitesini belirleyen değ iş kenler iç indedir. İ çsel veya psikolojik değ iş kenler öğrenme atmosferini belirleyen önemli öğ elerden biri olarak kabul edilmektedir. Duygular, tutumlar, ilgiler ve değerler öğrencilerin okuldaki tavırlarını ve akademik başarılarını yönlendirmede önemli bir role sahiptir (George, 2006).

Öğrencilerin derse karşı tutumları tutarlı ve güçlü olup olumlu yönde ise etkili ve kalıcı bir öğrenmede o derecede etkili ve kalıcı olacaktır. Eğitim sürecinde öğrenciler

karşılarına çıkan yeni bilgileri anlamlı bir hale getirip davranış haline dönüştürebilmelerinin ön şartı; o derse karşı tutumlarının olumlu olmasıdır (Marzano vd., 1994).

2.2.4. Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum

Tutum; belirli birtakım kişi, nesne ve olaylara ya da ortamlara karşı sürekli olumlu ya da olumsuz bir şekilde tepkide bulunma ve aynı biçimde davranmamıza neden olan öğrenilmiş bir eğilimdir. Davranışlarımızı motive eden kalıplaşmış ve öğrenimler sonucu kazanılmış eğilim ya da yatkınlıktır (Morgan, 1995).

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum, öğrencilerin derse karşı belleklerinde saklı tuttıkları olumlu ya da olumsuz ifadelerdir (Tavşancıl, 2002).

Çocuklar ve ergenler öğrenim hayatı boyunca diğer derslere olduğu gibi beden eğitimi ve spor dersine ilişkin olumlu ya da olumsuz tutumlarını oluştururken fiziksel ve sosyal çevreden, arkadaş gruplarından, aileden, önceki yaşantılarından ve sayılamayacak kadar daha birçok etkenden etkilenebilirler. Bu etkenler öğrencilerin okudukları okul tipi, okulun fiziksel donanımları, öğretmen ve yönetim kadrosu, öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf seviyeleri, yaşları olabilir. Ayrıca öğrencilerin spor yapma durumları, ana babaların beden eğitimi ve spora bakış açıları, okulların merkezde ya da kırsal kesimde olmaları veya yaşadıkları yerin sosyo-ekonomik durumları gibi birçok etken olabilir (İnceoğlu, 2000).

Duyuşsal etmenler olan tutumlar bireylerin davranışlarını şekillendirir. Çocukların ve ergenlik çağındaki bireylerin hareketlerinin yönünü ve şiddetini etki eder. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutumların oluşması için de dersin konularına ilgi duymak, ders konularının önemini anlayabilmek oldukça önemlidir. Okullarda da öğrenciler derslere, öğretmenlerine, arkadaşlarına vs. karşı tutumlar oluşturup geliştirebilirler (Özmenteş, 2006).

Öğrencilerin derslere karşı tutumlarının oluşmasında ve bu tutumlarında şekillenmesinde öğrenci, öğretmen, çevre veya yaşantılar yoluyla edinilmiş öğrenme ortamı ile ilgili çeşitli faktörler olabilir. Öğrencilerin geçmiş yaşantılar sonucunda edinmiş oldukları tecrübeler, başarıma istekleri, benlik ve öz-yeterlilik algıları, öğreticinin öğrenene ve öğretim programlarına yaklaşımı, öğretim yöntemleri, öğrenmenin gerçekleşeceği ortamının fiziksel ve psikolojik özellikleri, sınıf ortamının güvenli olarak düzenlenmesi, öğreten ve öğrenenlere psikolojik ve sosyal açıdan destek, sağlar. Öğrencilerin birbirleriyle iyi ilişkileri, sınıf yönetim biçimi tutumların oluşmasında tutumları etkileyen önemli değişkenlerdir. (Downey, 1991).

Araştırmalar neticesinde ortaya konulan sonuçlara göre çocuk yaşlardaki bazı öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı olumsuz tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir. Neticede bu çocuklar ileriki yaşantılarında olumsuz tutumlarını devam ettirebilmektedir. Çocukların ve ergenlerin tutumlarını bilmek oluşturulacak eğitimin özel ve genel amaçlarına, müfredat programlarının değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Ders etkinliklerinin verimli işlenebilmesi dersin özel ve genel amaçlarının gerçekleştirilebilmesi çocukların ve ergenlerin ileriki zamanlarda farklı fiziksel etkinliklere katılımlarının sağlanması yine derse karşı geliştirilen olumlu tutumlar sayesinde olacaktır. Bunun sonucunda da toplumda spor yapma alışkanlığı iyi bir seviyeye gelecektir. (Silverman ve Scrabis, 2004).

Fiziksel etkinliklere karşı pozitif tutum geliştirme beden eğitimi ve spor programlarının amacı haline gelmiştir (Siedentop ve Tannehill, 2000). Bir öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumu henüz gelişmemiş ise "tarafsız", beden eğitimi ve spor dersine karşı hoşlanmama ve ilgi duymama yönde ise "olumsuz", tam tersi bir durum söz konusu ise "olumlu" bir tutum içerisinde olduğu ifade edilmektedir. Genellikle beden eğitimi ve spor dersine yönelik negatif tutumlar beden eğitimi ve spor dersinden başarısız olma, ders öğretmeninden ceza görmek, öğretmenden nefret etmek gibi olumsuz hayat öğeleri olumsuz tutum geliştirilmesine neden olmaktadır. Pozitif tutumlar öğrenmeyi daha iyi hale getirir. Negatif tutumlar ise öğrenmeyi engeller. Bu sonuçtan dolayı öğrenme-öğretme sürecini yönlendirirken beden eğitimi ve spor dersine ilişkin öğrenci tutumlarının ölçülüp incelenmesi gerekmektedir (Pehlivan, 1997).

2.3. Başarı

Başarı, eğitim alanında karşımıza sıkça çıkan bir kavramdır. Başarı “istenen sonuca ulaşma, amacına erişme arzu edileni elde etme, başlanan işi tamamlama sona erdirmeye, önceden kararlaştırılmış bir görev ya da ölçüte göre bireyin yaptığı iş ya da ürün, belli bir beceri ya da bilgide ulaşılan düzey ya da statü” olarak tanımlanmaktadır (Balcı, 2005).

Başarı, eğitim öğretim ortamında belirli bir ders ya da akademik programlardan bireyin ne ölçüde faydalandığının bir ifadesidir. Eğitimde başarı denildiğinde ise genellikle, okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenler tarafından takdir edilen notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisi ile ortaya çıkartılan beceriler veya kazanılan bilgilerin ifadesi olan “Akademik Başarı” kastedilmektedir (Carter ve Good, 1973).

2.3.1. Akademik Başarı

Yükseköğretim kurumlarının temel amaçlarından biri olan eğitim ve öğretim hizmeti sürecinin sonunda öğrenciler her bir dönemde ve bütün bir yıldaki akademik performansları temele alınarak öğrenim gördükleri süre boyunca hesaplanan genel akademik not ortalamaları tüm dünyada kabul gören akademik başarı göstergelerinden biridir. Kademe fark etmeksizin eğitim kurumlarının temel amacı öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikolojik yönlerden gelişmelerini sağlamaktır (Sarier, 2016).

Akademik başarı, öğrencinin psikomotor ve duyuşsal gelişiminden ayrı kalan bütün program alanlarındaki davranış değişiklikleri olarak açıklanmaktadır (Ahmann vd., 1971). Akademik başarı öğrencilerin mesleki ve toplumsal hayata donanımlı şekilde hazırlanmalarını sağladığı ve geleceklerini yön verdiği için, aileleri ve çevreleri açısından da oldukça büyük öneme sahiptir (Tuncer ve Yılmaz, 2018).

Akademik başarının birçok mesleğe ön ayak olması, öğrencilerin akademik başarıları nedeniyle okul da dahil olmak üzere farklı çeşitli yerlerde ödüllendirilmesi, öğrencinin akademik başarısının öğretmenler ve veliler tarafından gurur kaynağı olması gibi nedenlerden ötürü akademik başarı oldukça önemlidir (Yelgün ve Karaman, 2015). Bu sebepler sonucunda öğrencilerin akademik olarak başarısı ya da başarısızlığı kendisi, ailesi ve çevresi için büyük öneme sahiptir (Yıldırım, 2000).

2.3.1.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler

Öğrencilerin akademik başarıları aynı zamanda uygulanan eğitim ve öğretim programlarının ve bunların uygulayıcıları olan okullarda çalışan tüm personelin de başarısı olarak bilinmektedir (İşler, 2016). Bu nedenle eğitim kurumları, öğrenci başarısının artırılması için başarıyı etkileyen faktörlerin neler olduğunu yani başarının gerçek nedenlerini belirleyerek, bu konudaki eksiklikleri gidermekle yükümlüdür (Sarpkaya, 2008).

Öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen pek çok farklı faktör vardır. Akademik başarının öğrencilerin öğrenme özellikleri ile doğrudan ilişkili olduğu varsayımından yola çıkarak; bireylerde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin aynı zamanda akademik başarılarını da etkileyebileceğini düşünmek hatalı olmayacaktır. Öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörler, araştırmacılar tarafından üzerinde durulan konulardan biridir. Yapılan araştırmalarda, bu faktörlerin çeşitli boyutlarının olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Ragan ve Smith, 1999).

Öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili değişkenleri dört temel boyut ile birbirinden ayırmıştır. Bu boyutlar Tablo 2.1’de verilmiştir (Ragan ve Smith, 1999).

Tablo 2.1. Öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili değişkenleri

Bilişsel	Duyuşsal	Toplumsal	Fizyolojik
Zeka bölümü	Kişilik yapısı	Akran ilişkileri	Duyusal algılama kapasitesi
Yetenek türü ve düzeyi	İlgiler	Otoriteye karşı tepkiler	Beynin bilgi işleme kapasitesi
Bilişsel gelişim düzeyi	Güdülenme tür ve düzeyi	Ahlaki gelişim	Genel sağlık durumu
Dil gelişim düzeyi	Tutumlar	Rol modelleri	Cinsiyeti
Okuma düzeyi	Akademik benlik algısı	İş birliği yapma ya da yarışma eğilimi	Yaşı
Sözcük bilgisi	Kaygı düzeyi	Irksal köken	
Görsel okur-yazarlık	Denetim odağı	Sosyo-ekonomik düzeyi	
Öğrenme stili	Epistemolojik inançlar	Aile yapısı ve desteği	
Öğrenme stratejileri	Öz-yeterlik inancı		
Önbilgi düzeyi	Diğer inançlar		

2.3.2. Akademik Yeterlilik

Kişinin gerekli olan sonuçları ortaya çıkarabilmek için eylemlerini başarılı bir şekilde yapabileceğine dair inançları öz yeterlik inancı olarak adlandırılmaktadır (Bandura, 1977). Farklı bir tanıma göre öz yeterlik, kişinin bir eylemi gerçekleştirirken kendinde gördüğü kapasitenin bireysel değerlendirmesidir (Hoy ve Miskel, 2010). Bireylerin ve grupların, olumlu bir yeterlik duygusu olmadan bir hareket başlatabilmesi olası değildir. Yeterlik inançlarının kuvveti, kişilerin ve okulların gelecek dönük düşünceleri ve hareketleriyle ilgili tercihlerine etki etmektedir.

Birey, bir davranışa başlamak için kendi yeteneğine ya da yapabileceğine inanmalıdır. Kendine inanan, güvenen, kendiyle ilgili yeterlik algısı yüksek öğrenciler öğretimsel etkinliklere gönüllüdürler ve diğer öğrencilere de yardımcı olurlar. Onlar yanlışları ile yüzleşir ve soru sorulduğunda yanıtlamak için istekli olurlar. Bir başka ifadeyle yeterlik hissi yaşayan bireyler, amaçlarına başarılı bir şekilde ulaşacaklarına inançları tamdır. Örneğin sınıf ortamında öğretmen, öğrencilerinin başarabilecekleri ve yeterli olduklarına dair olumlu düşünceler beslediğinde ve bunu onlara ifade ettiğinde öğrencilerin içsel motivasyon, yeterlik algısı ve başarıları da bundan etkilenmektedir (Slavin, 2003). Akademik alandaki öz yeterlik algısı düşük öğrenciler ise yapamayacaklarına inandıkları için kolay vazgeçerler, sorulan soruyu cevaplamak için çaba sarf etmez ya da cevap vermek için önce gönüllü olup sonra da cevabı unuturlar. Ödevlerini yapmamak için nedenler ileri sürer ve dersin sıkıcı olduğunu söylerler. Öğretmenin anlattıklarını dinlemez veya hiçbir şey yapmadan sadece camdan dışarıyı izlerler (Stipek, 2002).

Öz yeterlik inançları, bilişsel, güdüsel, duygusal ve karar verme süreçleri yoluyla insan hareketlerini düzenlemektedir. Bireyler öz geliştirici veya öz engelleyici yollarla akıl yürütürken kendilerini nasıl motive ettiklerini ve engeller karşısındaki kararlılıklarını, duygusal hayatlarının kalitesini, stres ve depresyona yatkınlıklarını, sıkıntılara karşı dayanıklılıklarını ve önemli karar verme durumlarındaki kararlarını da öz yeterlilik inançları etkilemektedir (Benight ve Bandura, 2004).

2.4. Alan Yazınında Yapılan Çalışmalar

Bu kısımda çalışmanın amacına yönelik olarak yurtiçi ve yurtdışında yapılmış bilimsel araştırmalar incelenmiştir.

2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Dağdemir (2018)'in Erzurum ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelediği araştırmasında beden eğitimi ve spor dersine genel olarak olumlu tutumlar sergilendiği tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu ve öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça tutum puanlarının düştüğü ortaya konulmuştur. Ayrıca Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tanrıverdi (2016) tarafından Van ilinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri ile yapılan bir araştırmada katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine genel itibari ile olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Sınıf değişkenine göre herhangi anlamlı bir farklılığa rastlanmazken, okul türü değişkeninde devlet okulunda öğrenim gören öğrencilerin, özel okulda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin gelir durumu değişkeni incelendiğinde ekonomik durumu iyi olan ailelerin çocukları, ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin çocuklarına göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görüldü. Okul dışı spor yapma değişkenine göre incelendiğinde ise spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine daha çok olumlu tutum sergilediği görülmüştür. Bir kulüpte düzenli spor yapma değişkeni açısından ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Karaman (2019)'ın Erzurum ilinde ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan farklı bir araştırmada öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olumlu bir tutum içinde oldukları görülmektedir. Cinsiyet yapısına göre incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek tutuma sahip oldukları görülmüştür. Sınıf düzeyine göre incelendiğinde beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Eğitim gördükleri okul türüne göre incelendiğinde devlet okullarında eğitim gören öğrencilerin tutum puanları özel okulda eğitim gören öğrencilerin tutum puanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yağcı (2012)'nın Afyon ilinde lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelendiği farklı bir araştırmada çalışmaya katılan öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının çok iyi olduğu belirtilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde erkek öğrencilerinin tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Aktif spor yapan öğrencilerin, aktif spor yapmayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine daha olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde sınıf düzeyi arttıkça beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumun azaldığı görülmüştür. Okul türüne göre incelendiğinde de anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir durumları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Özyalvaç (2010)' ın Konya Anadolu Lisesi öğrencileri ile yapılan bir araştırmada öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde de anlamlı bir farklılık görülmüştür. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu belirtilmiştir. Yapılan araştırmada beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sınıf, yaş, boş zamanlarda egzersiz yapma ve lisanslı olarak spor yapma değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür. Sınıf değişkeni açısından karşılaştırıldığında sınıf düzeyi yükseldikçe olumlu tutumun azaldığı görülmektedir. Boş zamanlarda spor veya egzersiz yapan öğrenciler boş zamanlarda spor ve egzersiz yapmayan öğrencilerden daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görülmüştür. Bir spor kulübüne katılan öğrencilerin tutum puanlarında spor kulübüne katılmayan öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kangalgil vd. (2006)'in Ankara ilinde ilköğretim okullarında yapılan bir diğer araştırmada beden eğitimi ve spora dersine karşı öğrencilerin olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Cinsiyete göre karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin tutum puanlarının ortalamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Sınıf seviyesine göre karşılaştırıldığında sınıf seviyesi yükseldikçe tutum puanları ortalamaları da yükselmektedir. Sporcu lisansı olan öğrencilerin sporcu lisansı olmayan öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görülmektedir.

Sarıdede (2018)'nin ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları incelendiği farklı bir araştırmada öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarının genelde olumlu olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde erkek öğrencilerin tutum puanları kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptandı. Okul takımında oynayan öğrencilerinin de okul takımında oynamayan öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Okul türü değişkenine göre incelendiğinde Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin Meslek lisesinde okuyan öğrencilere göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu görüldü. Sınıf değişkenine göre incelendiğinde 9. sınıf öğrencilerinin 11 ve 12. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu belirlendi.

Akdoğan (2017)'ın İstanbul ili Pendik ilçesinde okuyan lise öğrencilerinin ebeveynlerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının incelendiği bir başka araştırmada anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde erkek öğrencilerin tutum puanları kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ailenin gelir durumu değişkenine göre incelendiğinde ise aile geliri arttıkça beden eğitimi ve spor dersine olumsuz tutumun arttığı görülmüştür.

Varol (2017)'un Bartın Üniversitesi fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin spora karşı tutumlarının incelendiği farklı bir araştırmada katılımcıların spora karşı orta ve yüksek tutum puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin spora karşı tutumları incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görüldü. Düzenli spor yapma değişkenine göre incelendiğinde düzenli spor yapan öğrencilerin, düzenli spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu belirtilmiştir. Yaş, mezun olunan lise, ailenin gelir durumu, gibi değişkenler incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Göksel ve Caz (2016)'ın Marmara Üniversitesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerinden spora yönelik tutumlarının incelendiği başka bir araştırmada katılımcıların spora karşı tutumları yüksek bulunmuştur. Cinsiyete göre incelendiğinde erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Koçak (2014)'ın Ankara Üniversitesinde hazırlık öğrenimi gören öğrencilerin spora yönelik tutumlarının incelendiği farklı bir çalışmada cinsiyet değişkenine göre bakıldığında erkek öğrencilerin spora tutumları kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre spora tutumu incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık görülememiştir. Spor yapma değişkenine göre incelendiğinde ise spor yapan öğrencilerin tutumları spor yapmayan öğrencilerin tutumlarına göre daha yüksek bulunmuştur.

Koçak ve Hürmeriç (2006)'ın ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelendiği bir başka araştırmada öğrencilerin derse yönelik tutumlarının pozitif olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyi değişkenine göre derse yönelik tutumların anlamlı bir farklılık gösterdiği fakat aylık gelir durumları değişkenine göre incelendiğinde derse yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Fung ve Ng (2004)'nin Hong Kong'da ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan araştırmaya 1172 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca cinsiyet ve sınıf değişkenleri açısından incelendiğinde de öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Ryan vd. (2003)'nın ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerine ve beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bir başka araştırmaya 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören toplam 611 öğrenci katılmıştır. Çalışma sonucunda ortaokul öğrencilerinin birtakım faaliyetlerden hoşlandıkları (%80), beden eğitimi derslerinde mutlu oldukları (%79) görülmüştür. Ayrıca beden eğitimi dersinden hoşlanma durumu cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Barney (2003)'in ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik ilgi ve tutumlarını bazı faktörlere göre incelemesi amaçlanan bu araştırmada, ortaokul öğrencilerin beden eğitimi müfredatıyla ilgili memnuniyet ve memnuniyetsizliklerine yönelik tutumlarını ve beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi sınıfına yönelik öğrenci tutumlarını üzerindeki etkisini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Bu faktörlerin öğrenci tutumlarını nasıl etkilediğini öğrenmek için bir anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, öğrencilerin beden eğitimi dersine katılmaktan memnun oldukları, beden eğitimine yönelik öğrenci tutumlarını öğretmenlerin olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Birtwistle ve Brodie (1991)'nin ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine ve aktivitelerine yönelik tutumlarını ortaya koymayı amaçlanan farklı bir araştırmaya 291 ortaokul ve 316 lise öğrencisi katılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda kız ve erkek öğrencilerin tutumlarında hem ortaokul hem de lisede olmak üzere önemli farklılıkların olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha pozitif tutuma sahip olduğu, fakat sosyo-ekonomik seviye açısından öğrencilerin tutumları arasında herhangi bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Her iki okul seviyesinden alınmış olan kız öğrenci örneklerinde estetik anlamda kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilerin tutumlarından daha pozitif yönde görülmüştür.

Stewart vd. (1991)'nin ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimine yönelik genel tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmaya 2130 öğrenci katılmış ve veri toplama aracı olarak 66 maddeden oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda erkek lise öğrencilerinin en düşük tutum puanına sahip olduğu görülürken, erkek ortaokul öğrencilerinin ise en yüksek olumlu tutum puanına sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin %51'inin beden eğitiminin diğer dersler kadar önemli olduğunu, %82'sinin ise beden eğitiminin bütün müfredatlarda yer alması gerektiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Kumar ve Singh (2011)'in ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından incelemeyi amaçladığı çalışmaya yaşları 12 ve 14 arasında bulunan 302 kız ve 332 erkek öğrenci katılmıştır. “Beden Eğitimi Tutum Ölçeği” nin kullanıldığı çalışmada beden eğitimi dersine yönelik tutumun lise öğrencilerinde cinsiyete göre farklılaştığı, ortaokul öğrencilerinde ise cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

King (2004)'in St. John's, Newfoundland'da 7-8 ve 9. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlandığı bir başka araştırmaya 726 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin tutumlarının 14 yaşından küçük öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin cinsiyeti ve sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Valdez (1997)'in ortaokul öğrencilerinin ve ebeveynlerinin beden eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanan araştırmada öğrencilerin ve ebeveynlerinin beden eğitimine yönelik tutum puanlarının tüm kategori, genel tutum ve bilimsel dayanak kategorilerinde farklı olduğu, ayrıca beden eğitime yönelik tutumlar üzerinde cinsiyetin, etnik kökenin ve sosyo-ekonomik durumunun anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Chatterjee (2013)'nin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının araştırılması amaçlanan bir başka çalışmaya 273 ortaokul öğrencisi katılmış olup, araştırmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların beden eğitime yönelik olumlu tutuma sahip olduğu, tutumların cinsiyete ve yaşanılan coğrafi konuma göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Hatten (2004)'nin ilköğretim, ortaöğretim ve lisede öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet ve etnik kökenlerini dikkate alarak beden eğitime yönelik tutumlarının benzer ve farklı yönlerini karşılaştırmayı amaçladığı bir başka çalışmaya 9. sınıftan 139, 7. sınıftan 230, 5. sınıftan 99 toplamda 468 öğrenci katılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin etnik köken, sınıf ve cinsiyetlerine bakılmaksızın beden eğitime yönelik olumlu tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Beden eğitime yönelik tutumda erkek ve kız öğrenciler arasında farklılık olduğu ve bu farklılıkta da erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha pozitif tutuma sahip olduğu görülmüştür.

Stelzer vd. (2004)'nin Çek Cumhuriyeti, Avusturya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere dört ülkeden 1107 lise öğrencisinin beden eğitime yönelik tutumlarını araştırdığı farklı bir araştırmada, veri toplama aracı olarak “Adams Anket Formu” kullanılmıştır. Genel örnek verileri bireysel farklılıklar ortaya koyarken, beden eğitime yönelik kesinlikle olumlu bir tutum olduğu belirtilmiştir. Çek Cumhuriyeti öğrencilerinin tutum puanları, ABD ve İngiliz katılımcıların tutum puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu ve erkeklerin kızlara göre beden eğitime yönelik daha olumlu bir tutum gösterdiği belirlenmiştir.

Colquitt vd. (2012)'nin Georgia (ABD)'da bulunan ortaokul öğrencilerin beden eğitime yönelik tutumlarını araştırmayı amaçladığı bir başka çalışmaya 122 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Fitness Testi” ve “Ortaokul Öğrencileri İçin Beden Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda genel olarak öğrencilerin beden eğitime yönelik olumlu tutum sergilediği ve erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görülmüştür.

Robinson (2009)'un lise öğrencilerin beden eğitime yönelik tutumlarını araştırılması amaçlanan bir başka çalışmaya 506 öğrenci katılmış olup, veriler “Beden Eğitime Yönelik Tutum Anketi” kullanılarak elde edilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin olumlu ve olumsuz birçok beden eğitimi deneyimi yaşadıkları belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin beden eğitimindeki olumsuz izlenimlerinin akran, beden eğitimi öğretmeni, beden eğitiminin yapısı ve beden eğitiminin değeri gibi faktörlerle yakından ilişkili olduğu görülmüştür.

Tomik (2008)'in çeşitli okullarda bulunan ve bu okulların spor kulüplerine üye olan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını incelemek amacıyla yapmış olduğu çalışmaya Polonya'daki rastgele seçilmiş olan 623 spor kulübünden 103'ü katılmış olup, 2704 anket istatistiksel analiz için değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Gençler İçin Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutum Anketi” kullanılmıştır. Çalışma sonuçları katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik olumlu fakat isteksiz tutum sergilediklerini göstermiştir. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları bilişsel bileşen endeksi hariç bütün tutum endekslerinde lise öğrencilerinden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ayrıca okul spor kulübüne üye olan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları okul spor kulübüne üye olmayan öğrencilere göre daha pozitif olduğu belirlenmiştir.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu araştırma, ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarıya etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların aracılık rolünü ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında farklı demografik değişkenlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri üzerinde fark yaratıp yaratmadığı da anlaşılmaya çalışılmıştır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada, genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel (correlational) yöntem ve nedensel karşılaştırma (causal comparative) yöntemi kullanılmıştır. İki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin, değişkenleri etkileme çabası olmadan incelenmesine ilişkisel araştırma denmektedir. Basit haliyle iki değişken arasındaki ilişkinin incelendiği ilişkisel araştırmalarda daha çok sayıdaki değişken arasındaki ilişkiler de incelenebilmektedir.

3.2. Araştırma Evreni

Çalışmanın evrenini, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Rize ili Kalkandere ilçesinde ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören tüm öğrencilerden oluşmaktadır.

3.3. Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılı Rize ili Kalkandere ilçesinde bulunan Kalkandere Meslek Lisesi ve Kalkandere İmam Hatip Anadolu Lisesi'nden 91 katılımcı 9. sınıf, 70 katılımcı 10.sınıf, 39 katılımcı 12. Sınıf ve 33 katılımcı 11. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 233 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 127'si erkek, 106'sı kadın öğrencilerden oluşmaktadır.

3.4. Araştırma Tekniği ve Protokol

Çalışma kapsamında hazırlanan veri formu iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda katılımcıların kişisel bilgilerinin yer aldığı form; ikinci bölümde ise araştırmanın amacı doğrultusunda Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen BESTÖ kullanılmıştır. Katılımcıların akademik başarılarının analiz edilmesi için de okul idarelerinden öğrencilerin yıl sonu genel not ortalamaları alınmıştır.

Veri formlarının öğrencilere uygulanması için öncelikle Rize ili Kalkandere ilçesi Kaymakamlığından izin alınmış daha sonra ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ilgili birimine gerekli belgeler teslim edilerek resmi izin belgesi alınmıştır. Resmi izin belgesinin okullara

ulaşmasından sonra ilgili okul müdürlükleri ile görüşülerek çalışmanın amacı anlatılmış ve gerekli izin alınmıştır. Alınan izin belgeleriyle birlikte Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'na başvurmuştur. Daha sonra Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Etik Kuruluna başvurulmuştur ve çalışma 10.12.2020 tarih ve 2020/233 karar numarası ile etik açıdan uygun görülmüştür. Çalışma kapsamında formlar doldurulmadan önce öğrencilere çalışmanın amacından bahsedilmiş, çalışmaya gönüllü katılmak isteyen öğrenciler çalışmaya dahil edilmiş, veli izin dilekçesi veli tarafından ve gönüllülük belgesi ise öğrenci tarafından doldurulmuştur.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı 2 bölümden oluşmaktadır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışma kapsamında hazırlanan kişisel bilgi formunda, okuduğu okulun adı, okul numarası, sınıfı, cinsiyeti, yaşları, genel not durumları, aylık gelirleri, lisanslı olarak spor yapıp yapmadıkları, okul içi faaliyetlere katılıp katılmadıkları, kendini beden eğitimi ve spor dersine nasıl değerlendirdiği ve sportif faaliyetlere katılımın akademik başarıyı etkileyip etkilemediği yönelik düşüncesi gibi bilgilere yönelik bilgiler toplanmıştır.

Kişisel bilgi formuyla birlikte çalışmada bir adet ölçek kullanılmıştır.

3.5.2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (BESTÖ)

Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını ölçmek için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen, 24 maddeden oluşan (12 maddesi olumlu, 12 maddesi olumsuz) BESTÖ kullanılmıştır. 5'li likert türü şeklinde hazırlanmış olan ölçekten alınabilecek en küçük puan 24 iken, maksimum toplam puan 120 olarak belirlenmektedir. Aritmetik ortalamalar kullanıldığında ise en düşük puan 1 en yüksek puan 5 olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93, ölçüt geçerliği katsayısı da 0.83, olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada elde edilen Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.92'dir.

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Tez yazımında MS Word programı, verilerin düzenlenmesi ve grafiklerin çizilmesinde Windows MS Excel tablolama programı, istatistik testlerin yapılmasında Windows SPSS 26.0 İstatistik programı kullanılmıştır.

Verilerin genel özelliklerini belirlemede tanımlayıcı istatistik, çapraz tablolama (Cross Tabulation) frekans ve yüzde dağılımlar yapılmıştır. Tüm alt boyutların çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmış ve referans aralığı +1,5/-1,5 olarak alınmıştır (Tabachnick vd., 2007; Bkz. Tablo 3.1). Çarpıklık ve basıklık katsayıları verilerin normal dağılım gösterdiği yönünde kanıtlar ortaya koymuştur. Normal dağılıma sahip olan verilere ikili karşılaştırmalar için Bağımsız Gruplarda T-testi, 3 ve üzeri grup karşılaştırmalar için ise Tek Yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA analizinden ortaya çıkan farklar için ise Tukey HSD fark analizi kullanılmıştır. Aracı etki analizinde Baron ve Kenny (1986) yöntemi temel alınmıştır. Aracılı rolünün ne kadar etkili olduğunu belirlemek için ise bootstrap güven aralığı değerlerinden faydalanılmıştır.

Tablo 3.1. Değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları

Değişkenler		Çarpıklık		Basıklık	
		Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Lise Türü	İmam Hatip Lisesi	-1,282	0,244	1,475	0,483
	Meslek Lisesi	-0,262	0,209	-0,782	0,414
Sınıf Düzeyi	9. Sınıf	-0,572	0,253	-0,211	0,500
	10.Sınıf	-0,425	0,287	-1,183	0,566
	11.Sınıf	-1,043	0,409	1,373	0,798
	12.Sınıf	-0,694	0,378	-0,525	0,741
Cinsiyet	Kadın	-0,421	0,235	-0,051	0,465
	Erkek	-0,867	0,215	0,021	0,427
Kendi Not Durumunu Değerlendirme	Kötü	-0,524	0,403	-0,974	0,788
	Orta	-0,482	0,224	-0,61	0,444
	İyi	-0,921	0,266	0,994	0,526
Aylık Gelir	Orta	-0,671	0,234	-0,255	0,463
	İyi	-0,638	0,216	0,048	0,428
Lisanslı Spor Yapma	Evet	-1,162	0,374	0,571	0,733
	Hayır	-0,557	0,175	-0,145	0,348
Okul İçi Faaliyetlere Katılma	Evet	-0,910	0,208	0,847	0,413
	Hayır	-0,179	0,245	-0,558	0,485
Kendi Yeteneğini Değerlendirme	Yetenekli Sayılmam	-0,166	0,354	-0,258	0,695
	Orta Düzey Yetenekliyim	-0,489	0,210	-0,290	0,417
	Oldukça Yetenekliyim	-1,181	0,322	0,921	0,634
Spor Akademik Başarıyı Etkiler Mi	Olumlu Yönde Etkiler	-0,602	0,216	-0,547	0,428
	Olumsuz Yönde Etkiler	-0,987	0,597	-0,086	1,154
	Kararsızım	-0,295	0,250	-0,426	0,495

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

4.1.1. Katılımcıların Lise Türlerine Göre Dağılımı

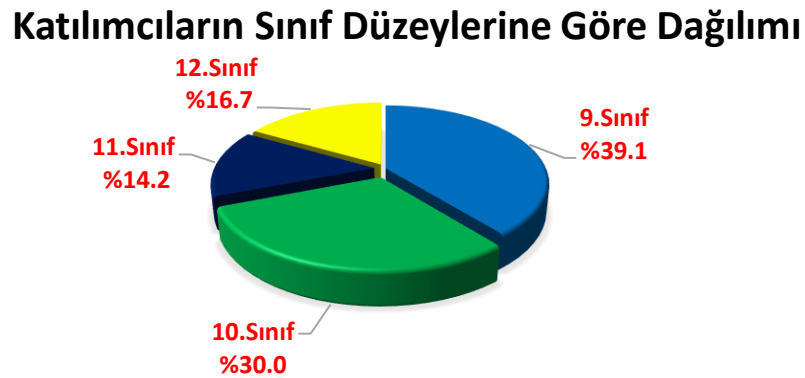
Şekil 4.1’de çalışmadaki katılımcıların lise türlerine göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %57,9’u (N=135) Meslek Lisesine, %42,1’i (N=98) İmam Hatip Lisesine gitmektedir (Bkz. Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Katılımcıların lise türlerine göre dağılımı

4.1.2. Katılımcıların Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Şekil 4.2’de çalışmadaki katılımcıların sınıf düzeylerine göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %39,1’i (N=91) 9.sınıf, %30,0’ı (N=70) 10. sınıf, %16,7’si (N=39) 12. sınıf, %14,2’si (N=33) 11. sınıfa gitmektedir (Bkz. Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre dağılımı

4.1.3. Katılımcıların Cinsiyet Türlerine Göre Dağılımları

Şekil 4.3.'te çalışmaya katılanların cinsiyet türlerine göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %54,5'i (N=127) Erkek, %45,5'i (N=106) Kadın katılımcılardan oluşmaktadır (Bkz. Şekil 4.3).

Katılımcıların Cinsiyet Türlerine Göre Dağılımı

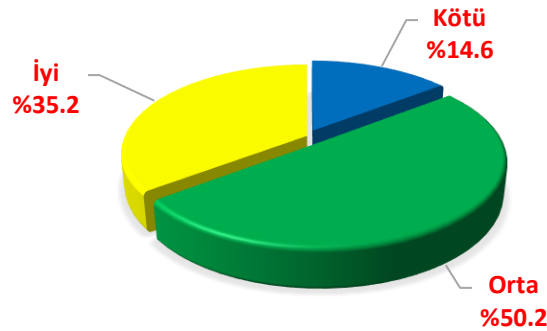

Şekil 4.3. Katılımcıların cinsiyet türlerine göre dağılımı

4.1.4. Katılımcıların Kendi Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılımları

Şekil 4.4.'de çalışmadaki katılımcıların kendi not durumlarını değerlendirdiği dağılıma yer verilmiştir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %50,2'si (N=117) Orta Düzey, %35,2'si (N=82) İyi Düzey, %14,6'sı (N=34) Kötü Düzey kendi not durumunu değerlendiren katılımcılardan oluşmaktadır (Bkz. Şekil 4.4).

Katılımcıların Kendi Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılımı

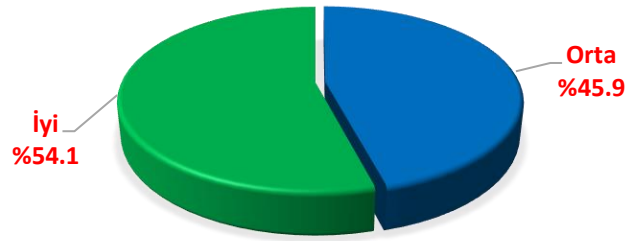

Şekil 4.4. Katılımcıların kendi not durumlarını değerlendirmelerine göre dağılımı

4.1.5. Katılımcıların Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Şekil 4.5.'te çalışmaya katılanların aylık gelir durumlarına göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %54,1'i (N=126) İyi Düzey, %45,9'u (N=107) Orta Düzey aylık gelire sahip katılımcılardan oluşmaktadır (Bkz. Şekil 4.5).

Katılımcıların Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

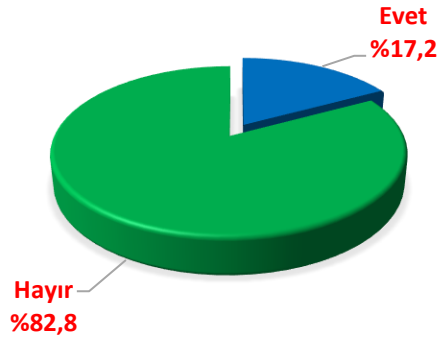

Şekil 4.5. Katılımcıların aylık gelir durumlarına göre dağılımı

4.1.6. Katılımcıların Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Dağılımı

Şekil 4.6.'da çalışmaya katılanların lisanslı spor yapma durumlarına göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %82,8'i (N=193) Hayır, %17,2'si (N=40) Evet cevabını veren katılımcılardan oluşmaktadır (Bkz. Şekil 4.6).

Katılımcıların Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Dağılımı

Şekil 4.6. Katılımcıların lisanslı spor yapma durumlarına göre dağılımı

4.1.7. Katılımcıların Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı

Şekil 4.7.'de çalışmaya katılanların okul içi faaliyetlere katılma durumlarına göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %58,4'ü (N=136) Evet, %41,6'sı (N=97) Hayır cevabını veren katılımcılardan oluşmaktadır (Bkz. Şekil 4.7).

Katılımcıların Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı

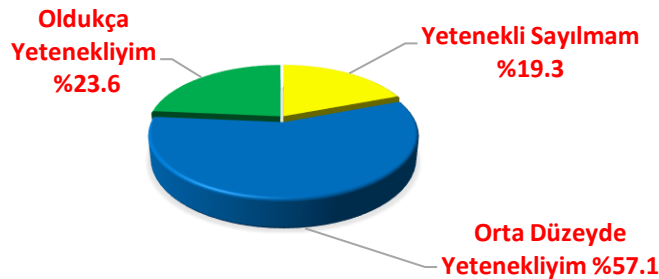

Şekil 4.7. Katılımcıların okul içi faaliyetlere katılma durumlarına göre dağılımı

4.1.8. Katılımcıların Kendi Yeteneklerini Değerlendirmelerine Göre Dağılımı

Şekil 4.8.'de çalışmaya katılanların kendi yeteneklerini değerlendirme durumlarına göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %57,1'i (N=133) Orta Düzeyde Yetenekliyim, %23,6'sı (N=55) Oldukça Yetenekliyim, %19,3'ü (N=45) Yetenekli Sayılmam cevabını veren katılımcılardan oluşmaktadır (Bkz. Şekil 4.8).

Katılımcıların Kendi Yeteneklerini Değerlendirme Durumlarına Göre Dağılımı

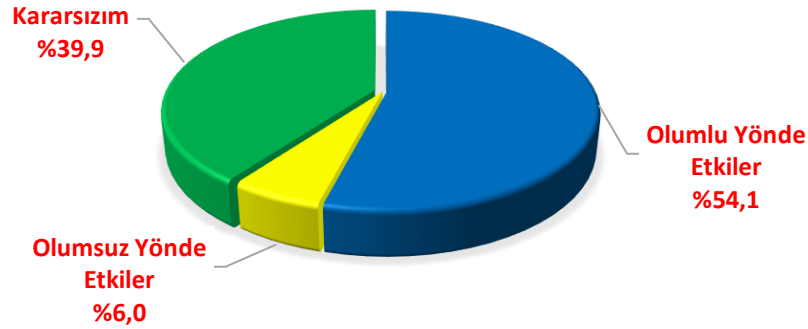

Şekil 4.8. Katılımcıların kendi yeteneklerini değerlendirme durumlarına göre dağılımı

4.1.9. Katılımcıların Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncelerine Göre Dağılımı

Şekil 4.9.'da çalışmaya katılanların sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncelerine göre dağılımı gösterilmektedir. Analiz neticesine göre bu çalışmaya katılanların %54,1'i (N=126) Olumlu Yönde Etkiler, %39,9'u (N=93) Kararsızım, %6,0'ı (N=14) Olumsuz Yönde Etkiler cevabını veren katılımcılardan oluşmaktadır (Bkz. Şekil 4.9).

Katılımcıların Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncelerine Göre Dağılımı

Şekil 4.9. Katılımcıların sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncelerine göre dağılımı

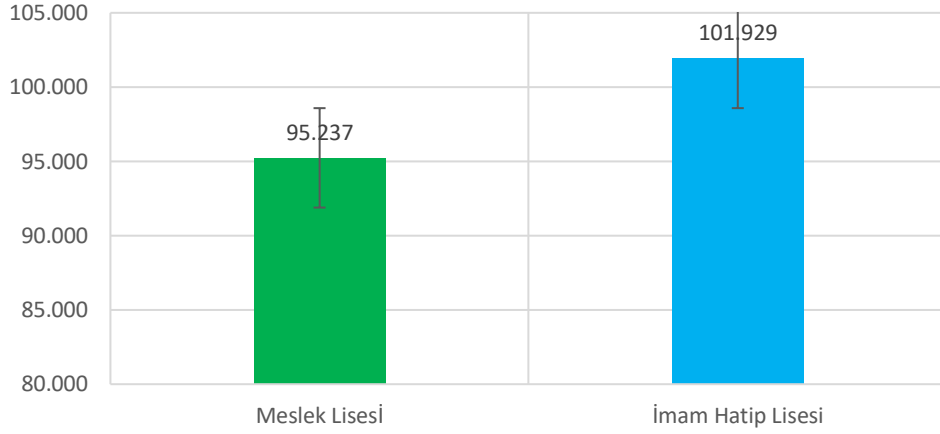
4.2. Hipotez 1: Lise Türüne Göre Best Düzeyleri

Lise türüne göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=101,929\pm13,16$) Meslek Lisesinde öğrenim gören katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından ($X=95,237\pm16,60$) anlamlı şekilde daha yüksek bulundu ($t_{(231)}=-3,305;p<0,05$).

Buna göre Hipotez 1 reddedildi.

Lise Türüne Göre BEST Düzeyleri

Şekil 4.10. Lise türüne göre BEST düzeyleri

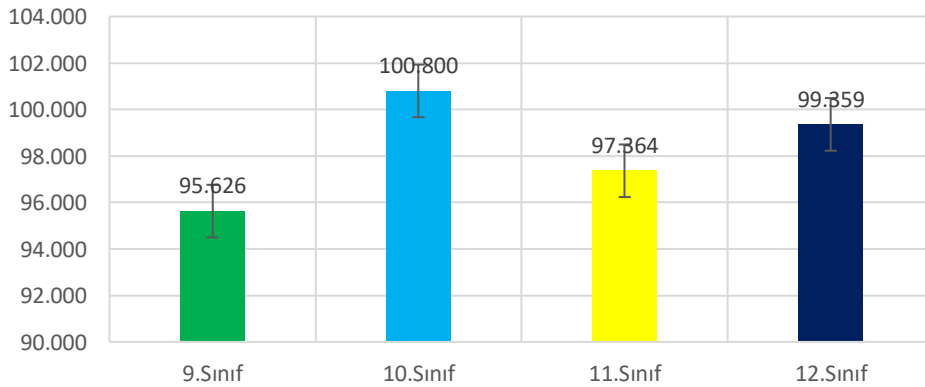
4.3. Hipotez 2: Sınıf Düzeyine Göre Best Düzeyleri

Sınıf düzeyine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre 10. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=100,800 \pm 14,65$) diğer sınıfların tutum puanlarından yüksek olsa da bu fark manidar bulunmadı ($F_{(3,229)}=1,586; p>0,05$).

Buna göre Hipotez 2 kabul edildi.

Sınıf Düzeyine Göre BEST Düzeyleri

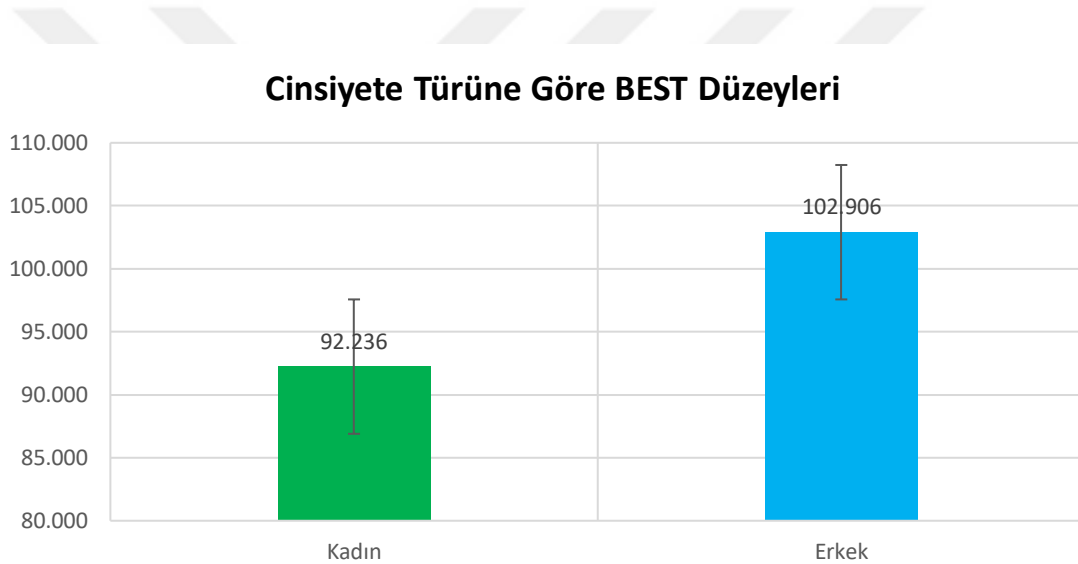
Şekil 4.11. Sınıf düzeyine göre BEST düzeyleri

4.4. Hipotez 3: Cinsiyet Türüne Göre Best Düzeyleri

Cinsiyet türüne göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre erkek katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=102,906\pm13,85$) kadın katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından ($X=92,236\pm15,59$) anlamlı şekilde daha yüksek bulundu ($t_{(231)}=-5,528;p<0,05$).

Buna göre Hipotez 3 reddedildi.

Şekil 4.12. Cinsiyet türüne göre BEST düzeyleri

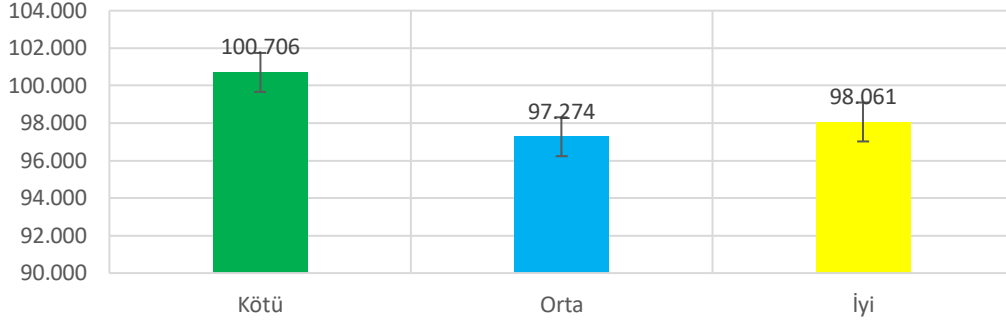
4.5. Hipotez 4: Kendi Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri

Kendi not durumlarını değerlendirmelerine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre genel not durumunu kötü değerlendiren öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=100,706\pm15,07$) genel not durumunu orta ve iyi değerlendiren öğrencilerin tutum puanlarından yüksek olsa da bu fark manidar bulunmadı ($F_{(2,230)}=0,638;p>0,05$).

Buna göre Hipotez 4 kabul edildi.

Kendi Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre BEST Düzeyleri

Şekil 4.13. Kendi not durumlarını değerlendirmelerine göre BEST düzeyleri

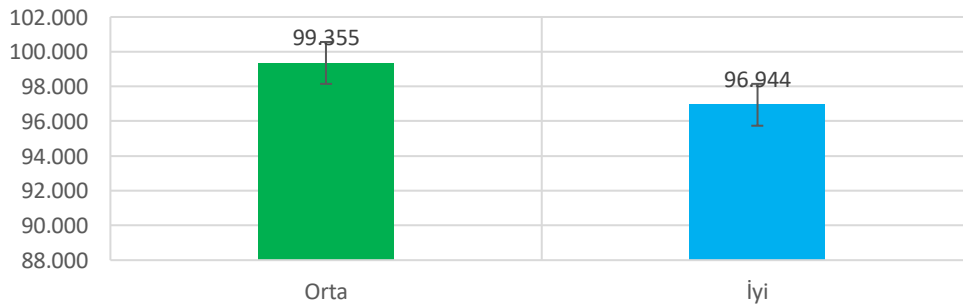
4.6. Hipotez 5: Aylık Gelir Durumuna Göre Best Düzeyleri

Aylık gelir durumuna göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre orta düzey gelir durumuna sahip olan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=99,355\pm16,02$) iyi düzeyde gelir durumu olan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından ($X=96,944\pm15,16$) yüksek olsa da bu fark manidar bulunmadı ($t_{(231)}=1,178;p>0,05$).

Buna göre Hipotez 5 kabul edildi.

Aylık Gelir Durumuna Göre BEST Düzeyleri

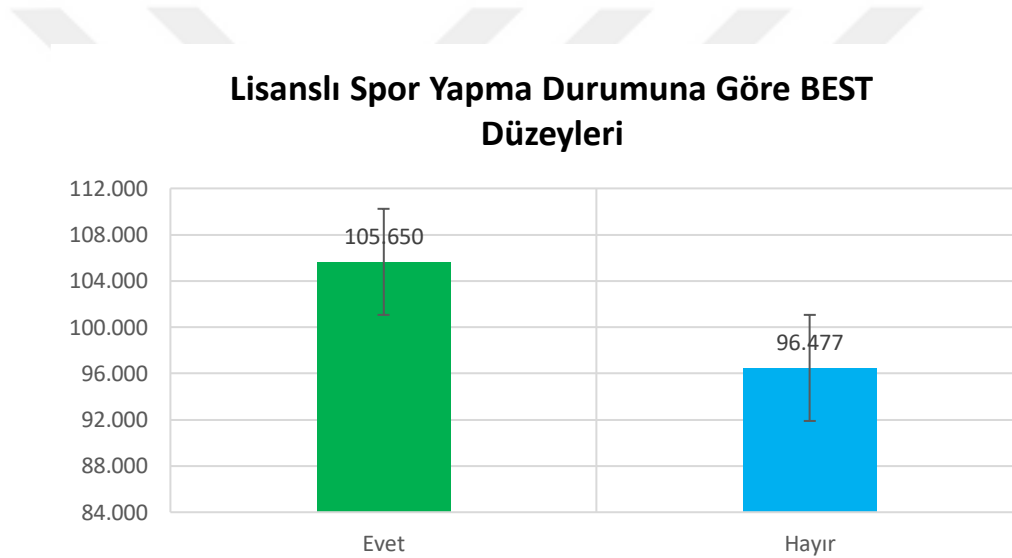
Şekil 4.14. Aylık gelir durumuna göre BEST düzeyleri

4.7. Hipotez 6: Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Best Düzeyleri

Lisanslı spor yapma durumuna göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre lisanslı spor yapan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=105,650\pm13,17$) lisanslı spor yapmayan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından ($X=96,477\pm15,60$) anlamlı şekilde daha yüksek bulundu ($t_{(231)}=3,469;p<0,05$).

Buna göre Hipotez 6 reddedildi.

Şekil 4.15. Lisanslı spor yapma durumuna göre BEST düzeyleri

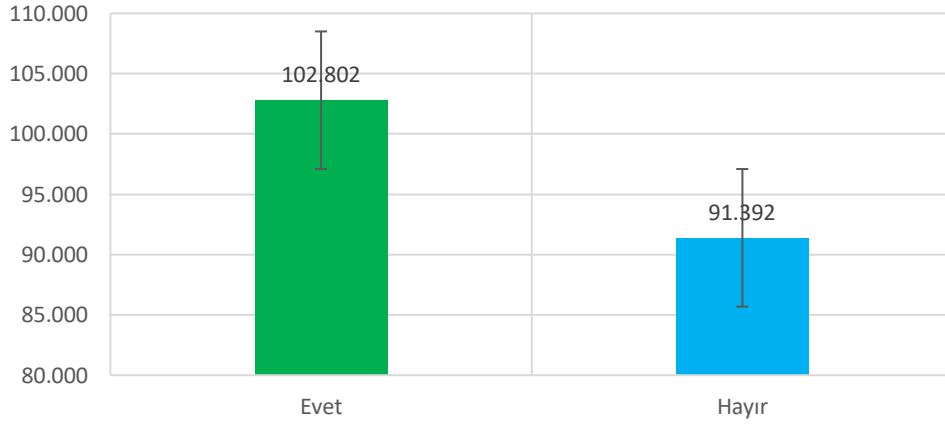
4.8. Hipotez 7: Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumuna Göre Best Düzeyleri

Okul içi faaliyetlere katılma durumuna göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre okul içi faaliyetlere katılım sağlayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=102,802\pm13,02$) okul içi faaliyetlere katılım sağlamayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından ($X=91,392\pm16,46$) anlamlı şekilde daha yüksek bulundu ($t_{(231)}=5,899;p<0,05$).

Buna göre Hipotez 7 reddedildi.

Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumuna Göre BEST Düzeyleri

Şekil 4.16. Okul içi faaliyetlere katılma durumuna göre BEST düzeyleri

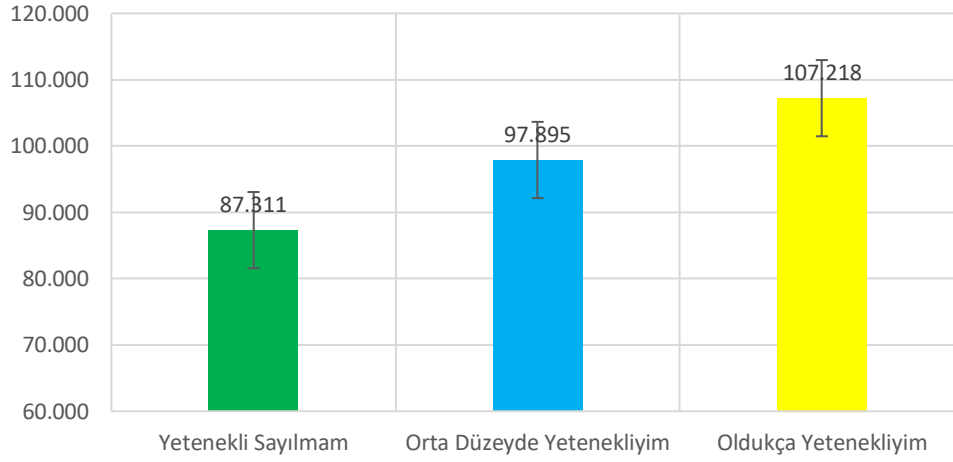
4.9. Hipotez 8: Kendi Yeteneklerini Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri

Kendi yeteneklerini değerlendirmelerine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre katılımcıların kendi yeteneklerini değerlendirmeleri ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar tespit edildi ($F_{(2,230)}=24,284; p<0,05$). Ortaya çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için ikinci düzey fark analizi olan Tukey HSD testinden faydalanıldı. Buna göre kendini oldukça yetenekli gören katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=107,218\pm 11,16$) hem kendisini orta düzeyde yetenekli gören katılımcıların ortalamalarından ($X=97,895\pm 14,38$) hem de yetenekli değilim diyen katılımcıların ortalamalarından ($X=87,311\pm 16,81$) anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Buna göre Hipotez 8 reddedildi.

Kendi Yeteneklerini Değerlendirmelerine Göre BEST Düzeyleri

Şekil 4.17. Kendi yeteneklerini değerlendirmelerine göre BEST düzeyleri

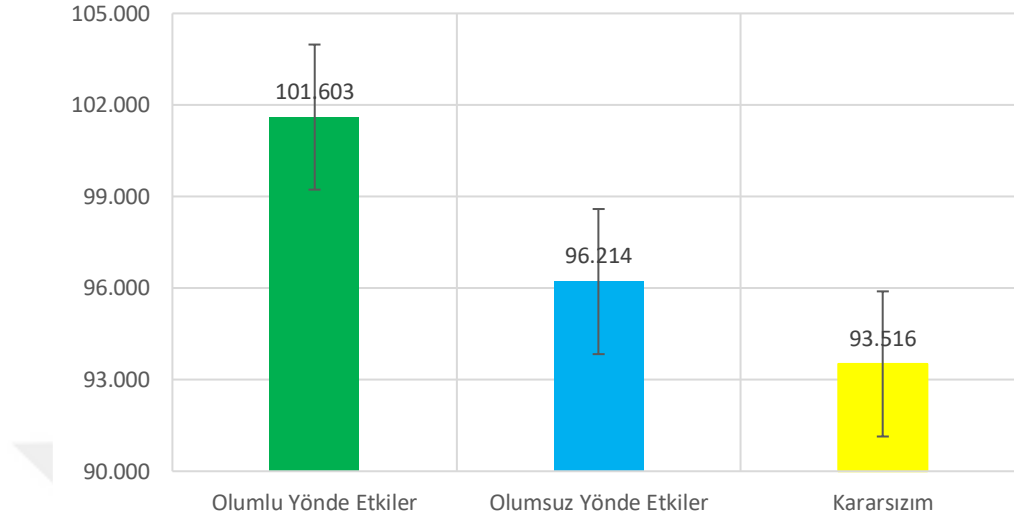
4.10. Hipotez 9: Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncesine Göre Best Düzeyleri

Sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre katılımcıların sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesi ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar tespit edildi ($F_{(2,230)}=7,739;p<0,05$). Ortaya çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için ikinci düzey fark analizi olan Tukey HSD testinden faydalanıldı. Buna göre sporun akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini düşünen katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları ($X=101,603\pm13,15$) sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediği konusunda kararsız olduğunu düşünen katılımcıların ortalamalarından ($X=93,516\pm16,39$) anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Buna göre Hipotez 9 reddedildi.

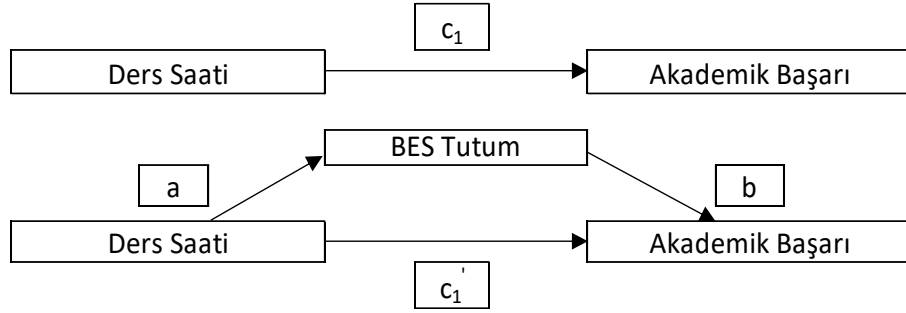
Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncesine Göre BEST Düzeyleri

Şekil 4.18. Sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesine göre BEST düzeyleri

4.11. Hipotez 10: Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Haftalık Ders Saatleri Arasındaki İlişki Düzeyleri

Hipotez 10_{a,b,c,d} deyi anlamak için aracı etki analizinden faydalanılmıştır. Aracı etki analizinde Baron ve Kenny yöntemi temel alınmıştır. Bu yönetime göre üç koşulun gerçekleşmesi gerekmektedir. Birinci koşul, bağımsız değişkenin aracı değişkeni etkilemesi (H10_b); ikincisi ise aracı değişken ile bağımlı değişken arasında anlamlı bir ilişkinin olması (H10_c) ve üçüncüsü aracı değişken ile birlikte bağımsız değişken analize dâhil edildiğinde bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin azalması veya sıfır olmasıdır (Preacher ve Hayes, 2008). Etkinin azalması kısmi ve sıfır olması tam aracılığı göstermektedir (Baron ve Kenny, 1986). Aracılı rolünün ne kadar etkili olduğunu belirlemek için ise dolaylı etkinin anlamlı olup olmadığını tespit etmek gerekmektedir. Bunun için de bootstrap güven aralığı değerleri yeterlidir. Bootstrap alt ve üst sınırın, sıfırın altında veya üstünde olması gerekmektedir (Preacher ve Hayes, 2008).

Şekil 4.19. Ders saatlerinin akademik başarı üzerindeki etkisinde BEST aracılık rolü

Tablo 4.1’den anlaşıldığı üzere öğrencilerin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki direkt etkisi (c_1 ; $H10_a$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\beta=5,6900$; $p<0,05$).

Buna göre hipotez 10_a reddedildi.

Aracı değişken olarak beden eğitimi ve spor dersine yönelim tutum puan ortalamaları modele dahil edilmiş olduğunda da (c_1') ise bu anlamlı ilişki ortadan kalkmıştır ($\beta=5,4026$; $p>0,05$). Analiz neticesinde, aracı değişken analizinin birinci koşulu olan bağımsız değişkenin aracı değişkeni etkilemediği (a ; $H10_b$) anlaşılmaktadır ($\beta=1,3704$; $p>0,05$). Farklı bir ifade ile öğrencilerin haftalık olarak girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatleri beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerini etkilememektedir.

Buna göre hipotez 10_b kabul edildi.

Son olarak aracı değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişki (b ; $H10_c$) de anlamlı bulunmuştur ($\beta=,2097$; $p<0,05$). Başka bir ifade ile öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri akademik başarı düzeyleri üzerinde etkilidir.

Buna göre hipotez 10_c reddedildi.

Tablo 4.1. Ders saatlerinin akademik başarı üzerindeki etkisinde BEST aracılık rolü

1.Eşitlik: Aracı Değişken (bağımsız değişken)	2. Eşitlik: Bağımlı Değişken (bağımsız değişken)	3. Eşitlik: Bağımlı Değişken (bağımsız değişken ve aracı değişken)	
(a)	(c_1)	(c_1')	(b)
$\beta=1,3704$	$\beta=5,6900$	$\beta=5,4026$	$\beta=,2097$
$t=,7521$	$t=2,8372$	$t=2,6550$	$t=2,8987$
$p=0,4527$	$p=0,0049$	$p=0,0085$	$p=0,0041$
S.Hata=1,8220	S.Hata=2,0055	S.Hata=2,0349	S.Hata=,0723

Aracı rolün varsayımlarından olan aracı değişken ile birlikte bağımsız değişken analize dâhil edildiğinde bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin azaldığı tespit edilmiştir. Ancak, bir diğer varsayım olan bağımsız değişkenin aracı değişkeni etkilemesi varsayımı sağlanamamıştır. Tablo 4.2’den de anlaşılmış olduğu gibi Bootstrap güven aralığı değerlerinin birinin sıfırın altında diğerinin sıfırın üstünde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca dolaylı etki değeri de düşük bir katsayıda ortaya çıkmıştır ($\beta = -0,2873$). Bu anlamda haftalık ders saatlerinin akademik başarı üzerindeki etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumun aracılık rolünden bahsetmek mümkün gözükmemektedir.

Buna göre hipotez 10_a kabul edildi.

Tablo 4.2. Toplam, doğrudan ve dolaylı etki değerleri

BES Tutum Aracılık Rolü	Toplam Etki	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki	Bootstrap Güven Aralığı BOLLCI - BOULCI
Ders Saati-Akademik Başarı	5,4026	5,6900	-0,2873	(-0,5638)-(1,2544)

5.TARTIŞMA

5.1. Hipotez 1: Lise Türüne Göre Best Düzeyleri

Lise türüne göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre imam hatip lisesindeki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları meslek lisesi öğrencilerinin tutumlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Büyükdemir vd. (2018)'in farklı ortaöğretim programlarında öğrenim gören öğrenciler arasında yaptığı çalışmada endüstri meslek lisesi öğrencilerinin fen lisesi, ticaret meslek lisesi ve anadolu lisesi öğrencilerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Yıldız vd. (2017)'in yaptıkları farklı bir çalışmada da farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları arasında fark tespit edilmiştir. Dağdemir (2018)'in farklı tür lisedeki öğrenciler arasında yaptığı çalışmada Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Lisesi, Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Çok Programlı Anadolu Lisesi, ve Kız Meslek ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmanın yürütülmüş olduğu Kalkandere ilçesinde İmam Hatip Lisesinin spor salonu varken Meslek Lisesinin bir spor salonu bulunmamaktadır. Ayrıca farklı lise türlerinde okuyan bireylerin yaşam tarzlarının farklılık göstermesinden dolayı bu fark ortaya çıkmış olabilir.

5.2. Hipotez 2: Sınıf Düzeyine Göre Best Düzeyleri

Sınıf düzeyine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre 10. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları diğer sınıfların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından yüksek olsa da bu fark manidar bulunmadı.

Özyalvaç (2010)'ın Konya anadolu lisesinde öğrenim gören 9, 10 ve 11.sınıf öğrencileri arasında yaptığı çalışmada 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları 11. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Karaman (2019)'ın Erzurum ilinde ortaokul öğrencileri ile yaptığı farklı bir çalışmada sınıf düzeyi açısından beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar arasında herhangi anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Sivrikaya ve Kılçık (2017)'ın ortaokul öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada 7. Sınıf okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları 6.sınıfta okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur.

11 ve 12. sınıftaki öğrencilerin üniversite sınavına yönelik daha sıkı hazırlandıklarından dolayı 10. sınıfa göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarının daha düşük olduğu söylenebilir. Ayrıca 9. sınıf öğrencilerinin lise hayatında daha ilk yılları oldukları ve pandemi süreci nedeniyle beden eğitimi ve spor derslerinin uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmesinden dolayı diğer sınıflara göre daha düşük tutum puanına sahip olduğu söylenebilir.

5.3. Hipotez 3: Cinsiyet Türüne Göre Best Düzeyleri

Cinsiyet türüne göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre erkek katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları kadın katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Çelik ve Pulur (2011)'un ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını araştırıldığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları kadın öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulundu. Taşgın ve Tekin (2009)'ın yaptıkları araştırmada da erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları kadın öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Tanrıverdi (2016)'nin ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada da erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları kadın öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek

olduğu görülmüştür. Bu çalışmalardan farklı olarak Aydoğan vd. (2016)'ın ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile yaptığı farklı bir çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre tutum puanları anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur.

Erkek öğrencilerin spora daha çok zaman ayırabilmesi ve aileleri tarafından kadın öğrencilere göre daha çok spora teşvik edilmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan okullardaki beden eğitimi öğretmenlerinin erkek olmasından dolayı bu fark ortaya çıkmış olabilir.

5.4. Hipotez 4: Kendi Genel Not Durumlarını Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri

Kendi not durumlarını değerlendirmelerine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre genel not durumunu kötü değerlendiren öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları, genel not durumunu orta ve iyi değerlendiren öğrencilerin tutum puanlarından yüksek olsa da bu fark manidar bulunmadı.

Yanık ve Çamlıyer (2015)'in 9. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada okul başarı durumunu çok kötü olarak belirten öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, okul başarı durumunu kötü, orta düzey ve çok iyi olarak belirten öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğu görüldü. Ulutaş (2018)'in ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin görüşlerine göre okuldaki başarı durumları açısından beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin okul başarısı ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanı arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Kendi not durumunu kötü değerlendiren öğrenciler sportif alanda başarılı olabilmesi için çeşitli aktivitelere yönelmesinden dolayı bu fark oluşmuş olabilir. Ayrıca kendi not durumunu orta ve iyi düzey olarak değerlendiren öğrencilerin üzerine yüklenmiş iyi bir üniversite kazanma hedefi ve stresi beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları olumsuz etkilemiş olduğu düşünülebilir.

5.5. Hipotez 5: Aylık Gelir Durumuna Göre Best Düzeyleri

Aylık gelir durumuna göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre orta düzey gelir durumuna sahip olan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları iyi düzeyde gelir durumu olan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından yüksek olsa da bu fark manidar bulunmadı.

Yanık ve Çamlıyer (2015)'in yaptığı çalışmada aile gelir düzeyine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar incelenmiş herhangi anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak gelir düzeyi azaldıkça öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puan ortalamasının yükseldiği belirlenmiştir. Sivrikaya ve Kılçık (2017)'in yaptıkları çalışmada ailesinin aylık geliri 2100-2800 tl arasında olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları ailesinin aylık geliri 701-1400 tl arasında olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Tanrıverdi (2016)'nin yaptığı çalışmada ise ailesi 2501 ve üzeri aylık gelire sahip öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları ailesi 1500 tl ve altı, ailesi 1501-2000 tl arası ve ailesi 2001-2500 tl arasında olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha düşük olduğu görülmüştür.

İyi düzey gelire sahip öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi dışında sportif anlamda çok fazla aktiviteye katılabilme imkanı olmasından dolayı tutum düzeylerinin daha düşük olduğu söylenebilir. Ayrıca orta düzey gelire sahip öğrencilerin iyi bir sporcu olabilmesi için beden eğitimi ve spor dersini bir fırsat olarak görmesi bu farkın ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir.

5.6. Hipotez 6: Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Best Düzeyleri

Lisanslı spor yapma durumuna göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre lisanslı spor yapan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları, lisanslı spor yapmayan katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Cengiz vd. (2018)'in ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada lisanslı spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, lisanslı spor yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Kangalgil vd. (2006)'in yaptığı çalışmada da sporcu lisansı olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, sporcu lisansı

olmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Özyalvaç (2010)'ın yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar görülmüştür. Bir kulüpte spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, bir kulüpte spor yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek bulunmuştur.

Lisanslı spor yapan öğrenciler beden eğitimi ve spor dersinin önemini daha iyi kavrayabilmesi ve derste daha fazla aktif rol oynayabilme imkanından dolayı bu fark oluşmuş olabilir. Ayrıca lisanslı olarak spor yapmayan bireylerin birçoğu dersi önemsiz görmesi, derse ilgili ve istekli katılmamasından dolayı bu fark ortaya çıkmış olabilir.

5.7. Hipotez 7: Okul İçi Faaliyetlere Katılma Durumuna Göre Best Düzeyleri

Okul içi faaliyetlere katılma durumuna göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız gruplarda t-testi testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre okul içi faaliyetlere katılım sağlayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları, okul içi faaliyetlere katılım sağlamayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Yaldız ve Özbek (2018)'in yaptığı çalışmada ilköğretim okullarında okul takımında bir spor branşında oynayan öğrencilerin, bir spor branşında oynamayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Sarıdede (2018)'nin yaptığı çalışmada ortaöğretimde okul takımında aktif spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarının aktif olarak spor yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Yanık ve Çamlıyer (2015)'in yaptığı çalışmada ortaöğretimde okul takımında uzun süre yer alan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarının okul takımında hiç yer almayan öğrencilerin tutum puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okul içi faaliyetlere katılan öğrencilerin daha yüksek spor bilgisine sahip olması ve sporla daha çok iç içe olması beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını arttırmış olabilir. Ayrıca okul içi faaliyetlere katılan öğrencilerin gönüllülük esasına dayanması, derse daha çok ilgi duyması ve eğlenerek katılmasına imkan sağladığından dolayı bu fark ortaya çıkmış olabilir.

5.8. Hipotez 8: Kendi Yeteneklerini Değerlendirmelerine Göre Best Düzeyleri

Kendi yeteneklerini değerlendirmelerine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre kendini oldukça yetenekli gören katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları, hem kendisini orta düzeyde yetenekli gören katılımcıların ortalamalarından hem de yetenekli olmadığını düşünen katılımcıların ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Kendisinin oldukça yetenekli olduğu düşünen öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik özgüvenleri daha yüksek olduğundan ve derse karşı önyargısız bir şekilde yaklaştığından dolayı beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca kendini orta düzey yetenekli gören ve yetenekli olmadığını düşünen öğrencilerin derse karşı oluşturduğu olumsuz tutum ve önyargılardan dolayı bu fark ortaya çıkmış olabilir.

5.9. Hipotez 9: Sporun Akademik Başarıyı Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Düşüncesine Göre Best Düzeyleri

Sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesine göre katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü ANOVA testi uygulandı.

Yapılan analizlere göre sporun akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini düşünen katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanları, sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediği konusunda kararsız olduğunu düşünen katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutum puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulundu.

Mücevher vd. (2015)'in yaptığı sportif etkinliklerin akademik başarı üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmada bisiklet ve badminton branşında sportif etkinliklerle ilgilenen bireylerin akademik başarıları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Singh vd. (2012)'in 6-18 yaş arası çocuklar üzerinde yaptığı çalışmada fiziksel aktivitelerin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi incelenmiştir. Bu çalışmada da fiziksel aktivite ile akademik başarı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kılıç (2019)'ın yaptığı çalışmada ise ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor

dersine yönelik tutumlarının okul başarısına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Sporun akademik başarıyı olumlu şekilde etkileyeceğini düşünen katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının yüksek oluşu ortaöğretim öğrencileri açısından akademik başarı ile spor arasındaki ilişkiyi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Ortaöğretim öğrencileri akademik başarının öngörücüsü olarak sportif faaliyete katılımın önemini farkındadırlar. Ayrıca bu düşünceye paralel olarak da öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları oldukça yüksektir.

5.10. Hipotez 10: Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Haftalık Ders Saatleri Arasındaki İlişki Düzeyleri

Hipotez 10_{a,b,c,d} arasında herhangi anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için Baron ve Kenny'nin geliştirdiği $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde aracı etki analizinden faydalanılmıştır.

Hipotez 10_a'da katılımcıların haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatinin akademik başarı düzeyine etkisi incelenmiştir. Yapılan analizlere göre öğrencilerin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki etkisi istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur.

Ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders saatleri onların akademik başarılarını direkt olarak etkilemektedir. Beden eğitimi ve spor ders saatinde rahatlayan, teorik derslerin yoğunluğundan uzaklaşarak kendisini daha farklı bir ders ortamında bulan öğrenciler beden eğitimi dersinden sonra diğer derslerine daha rahat bir şekilde odaklanabilmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak haftalık alınan beden eğitimi ve spor ders saatlerindeki muhtemel artışlar sayesinde öğrencilerin diğer derslerine odaklanma ve başarı düzeylerinde artışlar meydana gelebileceği söylenebilir. Beden eğitimi ve spor ders saatleri öğrencilerin diğer derslerindeki başarılarını da etkiler.

Hipotez 10_b'de katılımcıların haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Yapılan analizlere göre öğrencilerin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri üzerindeki etkisi istatistiki olarak anlamlı bulunamamıştır.

Kır (2012)'ın ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile gerçekleştirdiği bir çalışmada beden eğitimi ve spor ders saati arttıkça öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutumların arttığını tespit etmiştir.

Yapılan bu çalışmada ders saatleri ile beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar arasında herhangi bir ilişki bulunmamasının nedeni çalışmaya katılan katılımcıların haftalık beden eğitimi ve ders saatlerinin oldukça düşük olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Hipotez 10_c'de katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin akademik başarı düzeyine etkisi incelenmiştir. Yapılan analizlere göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki etkisi istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur.

Akandere vd. (2010)'nin ortaöğretim öğrencileri ile ve Geri (2013)'nin üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmalarda da tespit edildiği gibi beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutumlar arttıkça akademik motivasyon düzeyinde artışlar meydana gelmektedir. Ayrıca Sıral (2020)'in yine ortaöğretim öğrencileri ile yaptığı çalışmada akademik başarı arttıkça beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar artmaktadır.

Akademik motivasyonu ve başarısı yüksek olan çocuklar beden eğitimi ve spor dersinin kendileri için oldukça önemli bir ders olduğunu kavramış durumdadırlar. Ayrıca beden eğitimi ve spora yönelik tutum arttıkça, spora yönelim daha kolay gerçekleşme ve bu da akademik motivasyon üzerinde önemli bir fark yaratmaktadır.

Hipotez 10_d'de katılımcıların haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin aracılık etkisi incelenmiştir. Yapılan analizlere göre öğrencilerin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarı düzeylerine etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin aracılık etkisi istatistiki olarak anlamlı bulunamamıştır.

Herhangi bir aracı etkinin bulunamaması aracı etki analizinin ön şartlarından biri olan bağımsız değişken ile aracı değişken arasındaki ilişkinin tespit edilememesinden kaynaklanmıştır. Bu koşul sağlanmış olsa bile bağımlı değişkenin bağımsız değişken üzerindeki etkisi aracı değişken analize girdiğinde de devam edecekti ve yine herhangi bir aracı değişken rolünden bahsetmemiz mümkün olmayacaktır. Farklı bir ifade ile beden eğitimi ve spor ders saatleri ile akademik başarı arasında öyle güçlü ilişkiler bulunmaktadır

ki bu ilişki beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinden etkilenmemektedir. Ancak bu yorumun yapılabilmesi için gerekli koşulların sağlanmadığını da unutulmamalıdır.

Tüm bu ilişkiler ışığında beden eğitimi ve spor ders saatleri, akademik başarı ve beden eğitimi ve derslerine yönelik tutumlar arasında güçlü bağlar bulunmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine verilen önem arttıkça beden eğitimi ve spora karşı tutumun da artacağı açıktır. Bu tutum öğrencilerin sadece akademik başarılarını etkilemekle kalmayıp, beden eğitimi ve spor dersine gelecekte gösterilecek muhtemel takdirin de önünü açacaktır. Bu derslere verilen önem gençlerimizin spora karşı bakış açılarını değiştirecek, daha sağlıklı ve mutlu bireyler olmasının önünü açacaktır. Beden eğitimi ve spor dersi çocukların akademik başarılarını etkilemesinin yanı sıra onların sağlık ve zindeliklerini direkt olarak olumlu bir şekilde etkilemektedir. Ayrıca ülke sporunun gelişimi, uluslararası düzeyde başarı elde etmemizin yolu bu derslere verilen önem ile birebir ilişkilidir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmamızda şu sonuçlar elde edildi:

1- Ortaöğretim öğrencilerinin lise türü değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, Meslek Lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görüldü.

2- Ortaöğretim öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. 10. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, sırasıyla 12. sınıf, 11.sınıf ve 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından istatistiki olarak manidar olmasa da daha yüksek olduğu görüldü.

3- Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyet türü değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. Erkek öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, kadın öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görüldü.

4- Ortaöğretim öğrencilerinin kendi not durumlarını değerlendirmeleri değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. Kendi not durumunu kötü düzey değerlendiren öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, sırasıyla kendi not durumunu iyi düzey ve kendi not durumunu orta düzey değerlendiren öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından istatistiki olarak manidar olmasa da daha yüksek olduğu görüldü.

5- Ortaöğretim öğrencilerinin aylık gelir durumu değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. Aylık gelirleri orta seviye olan öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, aylık gelirleri iyi olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından istatistiki olarak manidar olmasa da daha yüksek olduğu görüldü.

6- Ortaöğretim öğrencilerinin lisanslı spor yapma değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. Lisanslı spor yapan öğrencilerin öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, lisanslı spor yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görüldü.

7- Ortaöğretim öğrencilerinin okul içi faaliyetlere katılma değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. Okul içi faaliyetlere katılan öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, okul içi faaliyetlere katılmayan öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görüldü.

8- Ortaöğretim öğrencilerinin kendi yeteneklerini değerlendirme değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. Oldukça yetenekli olduğu belirten öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, sırasıyla orta düzeyde yetenekli ve yetenekli olmadığını belirten öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görüldü.

9- Ortaöğretim öğrencilerinin sporun akademik başarıyı etkileyip etkilemediğine yönelik düşüncesine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları arasında fark olduğu tespit edildi. Olumlu yönde etkilediğini belirten öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları, sırasıyla olumsuz yönde etkiler ve kararsız olduğunu belirten öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarından daha yüksek olduğu görüldü.

10- Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasında fark olduğu tespit edildi. Haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin artması ile akademik başarı düzeylerinin de arttığı görüldü.

11- Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatleri ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edildi.

12- Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiki olarak anlamlı fark olduğu tespit edildi. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeyinin artması ile akademik başarı düzeylerinin de arttığı görüldü.

13- Ortaöğretim öğrencilerinin haftalık girdikleri beden eğitimi ve spor ders saatlerinin akademik başarı düzeyleri üzerindeki etkisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin aracılık rolü arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edildi.

Elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler verilebilir:

1- Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin öğrencilerin tutumlarını daha olumlu hale getirmek için yaptığımız çalışmalar sadece öğrenciyle sınırlı kalmamalı okul idarecilerinin, diğer branş öğretmenlerinin ve ailelerin de tutumlarını olumlu yönde arttırmalı ve ailelerin, okul idarecilerinin ve diğer branş öğretmenlerin tutumları da incelenmelidir. Okul idarecilerine, diğer branş öğretmenlerine, ailelere sporun faydaları ile ilgili seminerler verilmeli, sporla ilgilenen öğrencilerin fiziksel, ruhsal bedensel olarak daha sağlıklı bireyler oldukları hakkında aydınlatılmalı ve örneklerle teşvik edilmelidir.

2- Kadın öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarını daha olumlu hale getirmek için kadın öğrencilere daha hassas davranılarak kendi yetenek ilgi ve istekleri doğrultusunda tutumları olumlu hale getirilmeye çalışılmalıdır. Beden eğitimi ve spor dersinden hareketle ileride bir meslek sahibi olabilecekleri konusunda bilgiler verilmelidir. Fiziksel olarak büyümeleri, ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olmaları, ileriki yaşantılarında bu dersin etkileriyle birlikte iyi bir sporcu veya meslek sahibi olabileceği için beden eğitimi ve spor dersinin önemi kadın öğrencilere kavratılmalıdır. Yeteneklerini açığa çıkarmak için uygun ortam ve fırsat kadın öğrenciler için sağlanmalıdır.

3- Okul içi ve okul dışında birçok faaliyet düzenleyerek öğrencilerin bu faaliyetlere katılması için teşvik edilmelidir. Aile bireylerinden de bu konuda yardım alarak çocuklarını sportif faaliyetlere teşvik eden aile bireyleri kazandırılmalıdır. Okul müsabakalarına katılım sağlayan öğrencilerin ailelerini faaliyetlere davet ederek çocuklarının yanlarında olmaları sağlanmalı, gayretlerini takdir etmeleri, yenilgi durumunda destek olmaları gibi hareketlerle çocuklarına iyi örnek olmaları konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

4- Sportif aktivitelerin akademik başarıyı olumsuz etkileyeceği kaygısı yaşayan öğrencilere çeşitli seminerler düzenlenmelidir. Başarının sağlıklı yaşamla doğru orantılı olduğunu ve sağlıklı yaşamında en iyi sportif aktiviteler yoluyla kazanıldığını öğrencilere, ebeveynlere ve okul idaresine doğru bir şekilde aktarılmalıdır. Spora yeteneği olan öğrencilerin istekleri doğrultusunda spor eğitimi veren kurumlara veya yetenekli olduğu branşta kendini geliştirebileceği bir kulübe yönlendirilmesi yapılmalıdır.

5- Öğrencilerin var olan yeteneklerini ortaya çıkarılması ya da olan yeteneklerini daha da geliştirmesi için onlara imkanlar verilmeli. Bu imkanlar verilirken ayırım söz konusu olmamalı. Daha çok içe kapanık öğrencilerin üzerine gidilmeli ve olan yeteneğini görmesi sağlanması konusunda çeşitli sportif etkinlikler planlanmalı ve uygulanmalıdır.

6- Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığının geliştireceği ortak projelerle öğrencilerin sporla bütünleşebileceği bir ortam sağlanabilir.

7- Beden eğitimi ve spor ders saatlerinin artması ile akademik başarının da arttığı görülmüştür. Bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor ders saatlerinin arttırılması için yetkili birimlerle görüşülerek, gerekli faaliyetler planlayarak, tüm beden eğitimi ve spor öğretmenleri ve spora gönül veren bireyler toplanarak ortak bir çalışma yapılabilir.

8- Beden eğitimi ve spor ders saatlerinin arttırılması için seçmeli derslerde beden eğitimi derslerinin seçilmesi için öğrencilerle iletişim kurulup dersin önemi hakkında bilgi verilebilir. Beden eğitimi derslerinin seçmeli ders olarak seçilmesine izin verilmeyen okul yönetimlerine de ayrıca dersin hem vücut ve sağlık yapısına hem de akademik başarı olarak etkisi üzerinde gerekli bilgiler verilebilir.

9- Bu araştırmaya kıyasla daha fazla örneklem grubu üzerinde daha fazla sayıda ortaokul ve lise öğrencilerini kapsayacak şekilde benzer çalışmalar yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Açak M (2006). Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı. Birinci baskı. Morpa Yayınları, İstanbul.
- Afyon YA (1997). Beden Eğitimi ve Spor Tarihi. Damla Ofset Matbaacılık, Konya.
- Ahmann JS, Marvin D (1971). Evaluating Pupil Growth: Principles Of Tests And Measurement. Fourth Edition, Allyn and Bacon Inc, Boston.
- Akandere M, Özyalvaç NT, Duman S (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(4), 1-10.
- Akdoğan B (2017). Lise öğrencilerinin ve ebeveynlerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları. Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Amman MT (2000). Spor Sosyolojisi. Sporda Sosyal Bilimler. Çeviren: İkizler C, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Aracı H (2001). Okullarda Beden Eğitimi. İkinci baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara; Sayfa: 6-20.
- Aracı H (2004). Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Armağan İ (1982). Sporun Toplum Bilimsel Temelleri. Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yayınları, İzmir; Sayfa: 36.
- Aronson E, Wilson TD, Akert RM (2005). Social Psychology. Fifth Edition. Pearson Education International, New York; Sayfa:200.
- Arslantürk Z, Amman T (1999). Sosyoloji, Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, Teoriler. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Aydın O (2000). Davranış Bilimlerine Giriş. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, Sayfa:332.
- Aydoğan H, Bardakçı S, Arslan E, Civelek H, İşyar Z (2016). İlkokul 4. Sınıf ve Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11(2), 100-119.
- Balcı A (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler. Beşinci baskı. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara; Sayfa:100-112.
- Bandura A (1977). Self- Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. Psychological Review, 84: 191–215.

- Barney D (2003). Factors That Impact Middle School Student's Attitudes and Perceptions in Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74(1), A-36.
- Baron RM, Kenny DA (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173.
- Başaran İE (2000). Eğitim Psikolojisi. Kadioğlu Matbaası, Ankara.
- Baysal AC, Tekarslan E (1996). İşletmeler İçin Davranış Bilimleri. İkinci baskı. Avcıol Basım-Yayın, İstanbul.
- Benight CC, Bandura A (2004). Social Cognitive Theory of Posttraumatic Recovery: The Role of Perceived Self-Efficacy. *Behaviour Research and Therapy*, 42, 1129- 1148.
- Bilge N (1988). Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara; Sayfa: 17-36.
- Binbaşoğlu C (1995). Eğitim Psikolojisi. Binbaşoğlu Yayınevi, Ankara.
- Birtwistle GE, Brodie DA (1991). Children's Attitudes Towards Activity and Perceptions of Physical Education. *Health Education Research*, 6(4), 465- 478.
- Brim Jr OG (1966). Socialization Through The Life Cycle. Socialization after Childhood: Two Essays, New York.
- Burn R (1982). Self-Concept Development and Education. Holt, Rinehart and Winston, New York.
- Büyükdemir D, Soyer F, Türkoğlu Ç (2018). Farklı ortaöğretim programlarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Uluslararası Eğitim ERPA Kongreleri*, 416-421.
- Canlı U (2013). Tekirdağ ili çorlu ilçesi ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Carter V, Good E (1973). Dictionary of Education. Fourth edition. McGraw Hill Book Company, New York.
- Cengiz Ö, Kılıç MA, Soylu Y (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Akademik Dergisi*, 1(2), 141-149.
- Chatterjee S (2013). Attitudes Toward Physical Education of School Going Adolescents in West Bengal. *International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology*, 2(11), 6068-6073.

- Colquitt G, Walker A, Langdon JL, McCollum S, Pomazal M (2012). Exploring Student Attitudes Toward Physical Education and Implications for Policy. *Sport Scientific and Practical Aspects*, 9(2), 5-12.
- Çelik Z, Pulur A (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel), 115-121.
- Dağdemir R (2018). Farklı tür liselerdeki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi (Erzurum il örneği). Yüksek lisans tezi, İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Darst PW, Pangrazi RP (2009). *Dynamic Physical Education For Secondary School Students*. Sixth edition. CA: Pearson Education, San Francisco.
- Demirel Ö (2005). *Eğitim sözlüğü*. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Demirhan G, Altay F (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Downey MT (1991). Teaching and learning history, *Handbook of Research on Social Studies Teaching and Learning: A project of the National Council for the Social Studies*, New York; Page:400-410.
- Erden M, Akman Y. (2006). *Eğitim Psikolojisi*. On beşinci baskı. Arkadaş Yayınevi, Ankara, Sayfa: 52-54.
- Erkan N (1996). *Yasam Boyu Spor*. Boyut Yayıncılık, İstanbul.
- Erpic SC, Skof B, Boben D, Zabukovec V (2005). Pupils' Attitudes and Motivation For Physical Education–Some Phychological Aspects of Physical Education: Pupils' Attitudes and Motivation. *International Journal of Physical Education*, XLII, (2), 58-67.
- Fişek K (1998). *Türkiye’de ve Dünyada Spor Yönetimi*. Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Fung L, Ng JK (2004). Value Orientation Towards Physical Education and Physical Activity Preferences: A Study of Hong Kong Secondary School Students. *African Journal for Physical, Health Education, Recreation and Dance*, 10.
- George R (2006). A Cross-Domain Analysis of Change in Students' Attitudes Toward Science and Attitudes About The Utility of Science. *International Journal of Science Education*, 28(6), 571-589.
- Geri S (2013). Kırgızistan’daki Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Servis Dersine Tutumları ile Akademik Motivasyonlarının İncelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 31-46.

- Gökmen H, Karagül T, Aşçı HF (1995). Psikomotor Gelişim. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, Sayfa:139.
- Göksel AG, Çağdaş CAZ (2016). Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 1-9.
- GSGM (1998). Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Ders Öğretim Programları. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Hatten JD (2004). Racial differences in student's interest and attitudes toward physical education considering grade level and gender. Ph. D. Thesis, the Florida State University, Florida.
- Hogg MA, Vaughan GM (2006). Sosyal Psikoloji. Birinci baskı. Çeviren: Yıldız İ, Gelmez A, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Hoy WK, Miskel CG (2010). Eğitim Yönetimi: Teori, Araştırma ve Uygulama. Çeviren: Turan S, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Işıkgöz E (2015). Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Temel İlkelerine İlişkin Beden Eğitimi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi, Sakarya.
- İnal AN (2000). Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş. Üçüncü baskı. Desen Ofset Matbaacılık, Konya.
- İnal AN (2003). Beden Eğitimi ve Spor Bilimi. Birinci baskı. Nobel Yayınları, Ankara.
- İnceoğlu M (2000). Tutum Algı İletişim. Üçüncü Baskı. İmaj Yayıncılık, Ankara; Sayfa:5-11.
- İrez SG (2012). Fiziksel etkinlik kartları uygulamasının ilköğretim öğrencilerinin beden eğitimi derslerindeki fiziksel aktivite düzeyleri ders İçerikleri ve öğretmen davranışları üzerine etkisi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İşler G (2016). Anadolu liselerinde akademik başarının artırılmasına yönelik yönetici ve öğretmen görüşleri. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Jersild AT (1968). Çocuk Psikolojisi. Çeviren: Günce G, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara, 79.
- Kağıtçıbaşı Ç (1996). İnsan ve İnsanlar. Evrim Basım Yayım, İstanbul.
- Kale R, Ersen E (2003). Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G (2006). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. Spor Bilimleri Dergisi, 17(2), 48-57.
- Karaküçük S (1989). Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara
- Karaman E (2019). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum il örneği). Yüksek Lisans tezi, Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Karanfilci M (2000). Alıştırma ve eşli öğretim yöntemlerinin futbol tekniklerinin öğretimine etkisi. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç D (2019). Ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kır R (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışları. Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- King MH (1994). Student attitudes toward physical education at the intermediate level. Unpublished master's dissertation, Memorial University of Newfoundland, Canada.
- Kışalı NF (1999). İlköğretimde beden eğitimi ve spor derslerinin uygulanabilirliği. (Samsun ili örneği). Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Koçak F (2014). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12(1), 59-69.
- Koçak S, Hürmeriç I (2006). Attitudes Toward Physical Education Classes of Primary School Students in Turkey. Perceptual & Motor Skills, 103(1), 296-300.
- Kumar A, Singh S (2011). Attitudes Toward Physical Education and Sports of Secondary School Students of Delhi. Gyanodaya: The Journal of Progressive Education, 4(2), 34-41.
- Kuş A (1993). İlk ve ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spora bakış zihniyetinin değişmesi gerekliliğinin önemi. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, Manisa, 16-18 Aralık 2003, 73.
- Marzano RJ, Pickering D, McTighe J (1994). Assessing Students Outcomes: Performance Assessment Using The Dimension of Learning Model. Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria, Virginia.

- MEB (1998). Lise Ders Programları. Birinci baskı. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Morgan TC (1995). Psikolojiye Giriş. Çeviren: Karakaş Ş, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, Ankara.
- Mücevher MH, Demirgil Z, Erdem R (2015). Sportif aktivitelerin akademik başarı üzerindeki etkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. Bildiri kitabı I. V. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi, Isparta, 119-132.
- Osborne S, Simon S, Collins S (2003). Attitudes Towards Science: A Review of The Literature and Its Implications. International Journal of Science Education, 25(9), 1049-1079.
- Öner U (1982). Benlik kavramı ile mesleki benlik kavramı arasındaki farkın akademik başarı ile ilişkisi. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özmenteş G (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi [online]. URL: <http://ilkogretim-online.org.tr>. [Erişim 6 Ağustos 2006].
- Özer DS, Özer K (2001). Çocuklarda Motor Gelişim. Nobel Yayınları, Ankara.
- Özgüven İE (2004). Psikolojik Testler. Sistem Ofset Yayıncılık, Ankara.
- Özyalvaç NT (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi. Konya Anadolu Lisesi örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Pehlivan Z (1997). Beden eğitimi dersi tutum ölçeği ön çalışma raporu. 1. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, Ankara, 117-127.
- Preacher KJ, Hayes AF (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. Behavior research methods, 40(3), 879-891.
- Ragan TJ, Smith PL (1999). Instructional Design. Macmillan Publishing, New York.
- Ryan S, Fleming D, Maina M (2003). Attitudes of Middle School Students Toward Their Physical Education Teachers and Classes. Physical Educator. 60(2), 28-43.
- Robinson DB (2009). Understanding physical education attitudes: An investigation of students' experiences, beliefs, feelings, and motivations. Doctoral dissertation, University of Alberta, Edmonton.
- Saçaklı H (2013). Zayıflarken Ölmeyin & Zayıflarken Mutlu Olun. Mercek Yayıncılık, İstanbul.

Sarıdede ŞK (2018). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sarıer Y (2016). Türkiye’de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara; Sayfa: 609-627.

Sarpkaya R (2008). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Anı Yayınları, Ankara.

Sıral C (2020). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Siedentop D, Tannehill D (2000). Developing Teaching Skills in Physical Education. Mountain View, Mayfield Publishing, ABD; Page:324.

Silverman S, Scrabis KAA (2004). Review of Research on Instructional Theory in Physical Education. International Journal of Physical Education, 41(1), 4-12.

Silverman S, Subramaniam PR (1999). Student Attitude Toward Physical Education and Physical Activity: A Review of Measurement Issues and Outcomes. Journal of Teaching in Physical Education, 19, 97-125.

Singer RN, Dick W (1974). Teaching Physical Education, A Systems Approach. Houghton Mifflin Company, Boston, Page:6.

Singh A, Uijtewilligen L, Twisk JW, van Mechelen W, Chinapaw MJ (2012). Physical Activity and Performance at School: A Systematic Review of the Literature Including a Methodological Quality Assessment. Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine, 166 (1), 49-55.

Sivrikaya Ö, Kılçık M (2017). İlköğretim Okulları 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Düzce örneği). Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12(1), 1-15.

Slavin RE (2003). Educational Psychology: Theory and Practice. Allyn and Bacon, New York.

Sproule J, John Wang CK, Morgan K, McNeill M, McMorris T (2007). Effects of Motivational Climate in Singaporean Physical Education Lessons on Intrinsic Motivation and Physical Activity Intention. Personality and Individual Differences, Page:1037-1049.

Sunay H (1998). Spor Eğitimi Altyapısında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörün Önemi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), Sayfa: 43-50.

- Stelzer J, Ernest JM, Fenster MJ, Langford G (2004). Attitudes Toward Physical Education: a Study of High School Students From Four Countries- Austria, Czech Republic, England, and USA. *College Student Journal*, 38(2), 171-178.
- Stewart MJ, Green SR, Huelscamp J (1991). Secondary Student Attitudes Toward Physical Education. *Physical Educator*, 48(2), 72-79.
- Stipek, D. (2002). *Motivation to Learn*. MA: Allyn and Bacon, Boston.
- Tamer K, Pulur A (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ada Matbaacılık, Ankara.
- Tabachnick BG, Fidell LS (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Boston: Pearson, Allyn & Bacon.
- Tanrıverdi İ (2016). Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Van il örneği). Yüksek lisans tezi. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Taşgım Ö, Tekin M (2009). Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Mehmetbey Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 457-466.
- Tavşancıl E (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Nobel Yayınları, Ankara; Sayfa:224.
- Taylor SE, Peplav LA, Sears DO (2003). *Social Psychology*. Eleventh Edition. Pearson Education International, New Jersey; Page: 133.
- Tezbaşaran A (1996). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara
- Tomik R, Olex-Zarychta D, Mynarski W (2008). Social Values of Sport Participation and Their Significance for Youth Attitudes Towards Physical Education and Sport. *Studies in Physical Culture and Tourism*. 19(2). 99-104.
- Tuncer M, Yılmaz Ö (2018). Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), Sayfa:481-493.
- Uluışık V (2016). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 20-27.

- Ulutaş, Y (2018). Ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Bayburt ili örneği). Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Ülgen G (1997). Eğitim Psikolojisi. Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Üresin B (2012). Beden eğitimi derslerinde uygulanan bireysel rekabetçi ve işbirlikçi hedef yönelimlerinin ilköğretim 2. kademesinde okuyan öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarına etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Valdez LA (1997). Attitudes towards physical education of middle school students and their parents. Unpublished doctoral dissertation, University of Southern California, Los Angeles.
- Varol R (2017). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin incelenmesi (Bartın Üniversitesi örneği). Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Yağcı İ (2012). Orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Afyonkarahisar ili örneği). Yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Yaldız AS, Özbek O (2018). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları. Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, 26(1), 75-82.
- Yanık M, Çamlıyer H (2015). Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları ile Okula Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi, 1(1), 9-19.
- Yelgün A, Karaman İ (2015). What Are The Factors Reducing the Academic Achievement in a Primary School Located in a Neighborhood With a Low Socioeconomic Status? Educational Sciences Journal, 40(179).
- Yetim A (2000). Sporun Sosyal Görünümü. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi, Ankara.
- Yıldırım İ (2000). Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(18), Sayfa:167-176.
- Yıldız AB, Arı Ç, Yılmaz B (2017). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi örneği). Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 35-45.

EKLER

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

- 1-Şu Anda Okuduğunuz Okulun Adı:
- 2-Okul Numaranız:
- 3-Sınıfınız:
- 4-Cinsiyetiniz: Kız() Erkek()
- 5-Yaşınız:
- 6-Genel Not Durumunuzu Nasıl Değerlendirirsiniz: () Kötü () Orta () İyi () Çok İyi
- 7-Aylık gelir durumunuz sizce nasıl? () Kötü () Orta () İyi () Çok İyi
- 8-Lisanslı olarak spor yapıyor musunuz? () Evet () Hayır
- 9-Lisanslı olarak spor yapıyorsanız kaç yıldır bu sporla ilgileniyorsunuz?
- 10-Okul içi düzenlenmiş olan sportif faaliyetlere katılım sağlıyor musunuz? () Evet () Hayır
- 11-Kendinizi beden eğitimi ve spor dersindeki sportif faaliyetlerde nasıl değerlendirirsiniz?
() Yetenekli sayılmam () Orta Düzeyde Yetenekliyim () Oldukça Yetenekliyim
- 12-Sportif faaliyetlere katılım sizce akademik başarıyı etkiler mi?
() Olumlu Yönde Etkiler () Olumsuz Yönde Etkiler () Kararsızım

EK 2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

Sevgili öğrenciler, aşağıda sizlerin beden eğitimi ve spora derine ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak, sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu ölçütlerle göre cümlemin karşısındaki kutucuğa çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz. Anketin üzerine isim yazmayınız. Anket sonuçları sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1) Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılırım.					
2) Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılırım.					
3) Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.					
4) Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarf etmem.					
5) Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğum için katılırım.					
6) Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak çok zevklidir.					
7) Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.					
8) Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan sakınıyorum.					
9) Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularım gelişir.					
10) Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.					
11) Gelecekteki öğrencilik yaşantımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.					
12) Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.					
13) Okul ders programına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.					
14) Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.					
15) Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.					
16) Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.					
17) Beden eğitimi ve sporla ilgili etkinliklerin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.					
18) Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.					
19) Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.					
20) Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.					
21) Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırıyorum.					
22) Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.					
23) Beden eğitimi ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.					
24) Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.					

EK 3. Tez Çalışma İzin Yazısı

T.C.
KALKANDERE KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 77072021-604.01.01-E.15565045
Konu : Uygulama İzni

26/10/2020

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

İlgi: Kalkandere Dağdibi Ortaokulu 22/10/2020 Tarih ve E. 15362284 Sayılı Yazısı.

İlçemiz Dağdibi Ortaokulu sözleşmeli Beden Eğitimi Öğretmeni T.C. 42901867894 numaralı Berat Can İNAN' ın yüksek lisans tez çalışmasıyla ilgili Tutum Ölçeği uygulamasını ilçemizdeki okullarda dersleri aksatmamak kaydıyla uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Davut TİRYAKİ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
26/10/2020

Kemal Sefa GÖKMENOĞLU
Kaymakam

Ek: 3 Sayfa

Adres: Medrese Mah. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Binası Kat/3
Kalkandere/Rize
Elektronik Ağ: kalkandere.meb.gov.tr
e-posta: kalkandere53@meb.gov.tr

Bilgi için: Niyazi KOLOĞLU
Tel: 0 (464) 331 40 12
Faks: 0 (464) 331 49 70

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden bfad-6cec-3efc-81da-036f kodu ile teyit edilebilir.

EK 4. Etik Kurul Onay Yazısı

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı

Sayı : 40465587-050.01.04-278
Konu : Etik Kurul

10.12.2020

Sayın Doç. Dr. Utku IŞIK

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz **“Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumların Akademik Yeterlilik Düzeyine Etkisi: Beden Eğitimi Ve Spor Ders Saatlerinin Aracılık Rolü”** isimli başvurunuz etik kurulumuz yönergesine göre **03.12.2020** tarihinde yapmış olduğunuz toplantıda incelenmiş olup, **2020/233** karar numarası ile bilimsel ve etik yönden **uygun** bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hüseyin Avni UYDU
Başkan

Tel :Fax :

Bilgi : BURAK HANKAYA

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. □ □
Belge Kodu : D17CB5EB-C781-4201-B59F-E3B0401CEDAA - <http://ebys.erdogan.edu.tr/EBYS/eimzadogrula> □ □

EK 5. Tez Çalışması İsim Değişikliği Yazısı

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı

Sayı : E-40465587-050.01.04-141
Konu : Etik Kurul (Doç.Dr.Utku IŞIK)

29.06.2021

Sayın Doç. Dr. Utku IŞIK

“Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumların Akademik Yeterlilik Düzeyine Etkisi: Beden Eğitimi Ve Spor Ders Saatlerinin Aracılık Rolü” isimli ve 2020/233 karar numaralı çalışma isminin; “Beden Eğitimi ve Spor Ders Saatlerinin Akademik Başarıya Etkisi: Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumların Aracılık Rolü” olarak değiştirilmesi talebiniz etik kurulumuz yönergesine göre **24.06.2021** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup bilimsel ve etik yönden uygun bulunmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Hüseyin Avni UYDU
Başkan

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : af3b7172c9a4

Belge Takip Adresi: <http://ebys.erdogan.edu.tr/EBYS/eimzadogrulama>

Fener Mah. Zihni Derin Yerleşkesi 53100 Rize / TÜRKİYE
Telefon No :+90 (464) 223 61 26 Faks No :+90 (464) 223 53 76
e-Posta : İnternet Adresi:<http://www.erdogan.edu.tr/>
Kep Adresi:

Bilgi için : BURAK HANKAYA

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER			
Soyadı, Adı	: İNAN, BERAT CAN		
Uyruğu	:		
Doğum Tarihi ve Yeri	:		
Telefon (İş)	:		
E-Posta	:		
Yazışma Adresi (İş)	:		
EĞİTİM BİLGİLERİ			
Derece	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı	
Yüksek Lisans	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	Devam Ediyor	
Lisans	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	2018	
Lise	Rize Fener Lisesi	2013	
AKADEMİK/MESLEKİ DENEYİMİ			
Görevi	Kurum	Süre (Yıl -Yıl)	
1. Beden Eğitimi Öğretmeni	Rize Kalkandere Dağdibi Ortaokulu	3	
YABANCI DİL			
1.	İngilizce (Düşük Düzey)		
UZMANLIK ALANI			
1.	Futbol		
HOBİLER			
1.	Spor yapmak		
2.	Kitap okumak		
3.	Film izlemek		